

Underdånig berättelse

om

Folkskoleväsendets i Finland utveckling

under

läsåren 1865—1886,

afgifven af

Öfverstyrelsen för skolväsendet.

HELSINGFORS,

Finska Litteratur-sällskapets tryckeri, 1887.

	Jyväskylä.						Ekenäs.				Nykarleby.				Seminarium i Kymölä.									
	Manliga afdelningen.			Qvinliga afdelningen.			Qvinligt seminarium.				Manligt seminarium.				Manliga afdelningen.		Qvinliga afdelningen.		Dimitterade.					
	Interier.	Externier.	Summa.	Interier.	Externier.	Summa.	Lärova.	Lärlingar.	Summa.	Interier.	Externier.	Summa.	Dimitterade.	Interier.	Externier.	Summa.	Interier.	Externier.	Summa.	Lärova.	Lärlingar.			
1870—71 . . .	45	44	89	45	36	81	10	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
1871—72 . . .	45	44	89	45	43	88	15	18	10	20	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
1872—73 . . .	45	45	90	45	44	89	14	15	20	30	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
1873—74 . . .	45	53	98	45	52	97	17	22	30	21	51	10	17	27	—	—	—	—	—	—	—			
1874—75 . . .	45	48	93	45	45	90	17	16	30	34	64	15	20	16	36	—	—	—	—	—	—			
1875—76 . . .	45	52	97	45	49	94	19	20	30	33	63	20	30	14	44	—	—	—	—	—	—			
1876—77 . . .	45	52	97	45	59	104	16	19	30	20	50	13	30	21	51	14	—	—	—	—	—			
1877—78 . . .	45	56	101	45	69	114	26	21	30	24	54	8	30	22	52	15	—	—	—	—	—			
1878—79 . . .	45	57	102	45	64	119	22	23	30	38	68	13	30	17	47	7	—	—	—	—	—			
1879—80 . . .	45	52	97	45	84	129	17	25	30	43	73	10	30	19	49	7	—	—	—	—	—			
1880—81 . . .	45	48	93	45	86	131	15	29	30	58	88	14	30	26	56	11	15	11	26	15	15	30	—	—
1881—82 . . .	45	64	109	45	85	130	17	28	30	61	91	20	30	28	58	10	30	10	40	30	21	51	—	—
1882—83 . . .	45	70	115	45	87	132	22	32	30	68	98	22	30	27	57	15	45	16	61	45	32	77	—	—
1883—84 . . .	45	63	108	45	73	118	21	25	30	62	92	22	30	24	54	18	45	37	82	45	52	97	15	19
1884—85 . . .	45	71	116	45	76	121	23	25	30	53	83	21	30	15	45	11	45	42	87	45	51	96	14	17
1885—86 . . .	45	79	124	45	81	126	25	31	30	56	86	20	30	10	40	6	45	56	101	45	75	120	20	20

2) Folkskoleseminariernas normalskolor.

Seminariernas normalskolor, af hvilka de i Jyväskylä, såsom definitivt organiserade, öppnades den 1 September 1866, normalskolan i Ekenäs vid början af läseåret 1873—1874, normalskolorna i Nykarleby vid början af läseåret 1875—76 samt normalskolorna vid Kymölä seminarium i början af läseåret 1882—83, hafva haft nedanstående antal elever:

	Jyväskylä.				Normal- skolan i Ekenäs.		Nykarleby.				Kymölä.			
	Normal- skolorna.		Barnträdgården.	Summa.	Gossar.	Plickor.	Normal- skolorna.		Barnträdgården.	Summa.	Normal- skolorna.		Barnträdgården.	Summa.
	Gossar.	Plickor.					Gossar.	Plickor.			Gossar.	Plickor.		
1866—67	36	50	37	123	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1867—68	70	58	44	172	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1868—69	70	70	38	178	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1869—70	79	83	56	218	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1870—71	65	74	61	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1871—72	56	66	56	178	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1872—73	47	72	50	169	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1873—74	43	92	45	180	—	24	—	—	—	—	—	—	—	—
1874—75	38	81	25	144	—	57	—	—	—	—	—	—	—	—
1875—76	64	101	26	191	—	83	21	—	35	56	—	—	—	—
1876—77	78	113	22	213	—	77	68	—	24	92	—	—	—	—
1877—78	95	130	32	257	—	85	66	—	30	96	—	—	—	—
1878—79	102	127	35	264	—	98	75	—	44	119	—	—	—	—
1879—80	100	118	21	239	—	92	72	—	37	109	—	—	—	—
1880—81	113	126	31	270	—	107	73	—	21	94	—	—	—	—
1881—82	118	152	33	303	—	102	76	—	39	115	—	—	—	—
1882—83	128	177	37	342	—	98	68	—	36	104	45	29	—	74
1883—84	121	174	35	330	—	92	69	—	35	104	78	46	29	153
1884—85	134	170	37	341	—	107	54	—	31	85	84	58	36	178
1885—86	120	177	35	332	—	109	51	—	35	86	75	68	45	188

Med seminarium i Ekenäs har under dessa år någon barnträdgård icke varit förenad. Sedan Nådigt tillstånd till inrättande af en sådan derstädes meddelats genom Ecklesiastik Expeditionens i Kejsrerliga Senaten skrifvelse af den 15 April 1886, öppnades densamma vid vårterminens början 1887.

Utom ofvan nämnda öfningsskolor hafva vid seminarierna i Jyväskylä, Kymölä och Ekenäs varit inrättade barnkrubbor och hafva i dessa vid de två förstnämnda seminarierna årligen vårdadts 11 och vid det senast nämnda 5 barn, hvilka, utom vård, kostnadsfritt åtnjutit underhåll och beklädnad. De äldre af barnkrubbarnas skyddslingar hafva dessutom erhållit undervisning i seminariernas normalskolor och barnträdgårdar.

Enligt till Öfverinspektorn för folkskolorna och Öfverstyrelsen för skolväsendet affåtna nådiga skrivelser hafva för landets seminarier beviljats anslag till nedanstående belopp:

År:	Seminarium i Jyväskylä.				Seminarium i Ekenäs.				Seminarium i Nykarleby.				Seminarium å Kymölä hemman.			
	Anslag å stat.		Extra anslag.		Anslag å stat.		Extra anslag.		Anslag å stat.		Extra anslag.		Anslag å stat.		Extra anslag.	
	<i>Fm.</i>	<i>rk.</i>	<i>Fm.</i>	<i>rk.</i>	<i>Fm.</i>	<i>rk.</i>	<i>Fm.</i>	<i>rk.</i>	<i>Fm.</i>	<i>rk.</i>	<i>Fm.</i>	<i>rk.</i>	<i>Fm.</i>	<i>rk.</i>	<i>Fm.</i>	<i>rk.</i>
1866	75,700	—	16,455	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1867	78,700	—	8,103	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1868	89,000	—	2,849	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1869	98,766	67	34,304	64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1870	96,150	—	17,188	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1871	111,150	—	3,657	68	9,380	*)	14,844	32	—	—	—	—	—	—	—	—
1872	111,230	—	12,464	54	34,300	—	6,147	59	—	—	—	—	—	—	—	—
1873	111,230	—	5,329	55	34,300	—	4,426	—	22,187	—	16,899	47	—	—	—	—
1874	115,830	—	16,420	92	34,300	—	17,238	72	39,500	—	38,582	51	—	—	—	—
1875	117,080	—	18,179	12	36,700	—	5,603	23	38,100	—	7,971	25	—	—	—	—
1876	120,520	—	11,233	96	41,370	—	5,010	—	43,750	—	4,344	03	—	—	—	—
1877	120,460	—	11,632	41	43,770	—	2,189	40	44,755	—	3,324	30	—	—	—	—
1878	139,650	—	22,685	46	53,050	—	1,605	04	55,980	—	1,824	27	—	—	—	—
1879	139,650	—	9,452	52	53,050	—	557	50	55,980	—	1,271	34	—	—	—	—
1880	139,650	—	400	—	53,050	—	1,845	—	55,980	—	1,066	64	22,945	84	50,000	—
1881	140,210	—	1,997	53	52,250	—	1,612	22	56,188	33	4,867	48	52,560	—	2,500	—
1882	139,250	—	1,732	57	53,810	—	1,380	46	56,480	—	2,501	56	82,070	—	7,957	—
1883	132,490	—	2,541	88	55,910	—	1,875	—	56,188	33	1,010	—	109,376	67	23,916	40
1884	126,630	—	4,710	02	56,210	—	467	90	57,420	—	—	—	117,870	—	31,200	—
1885	129,380	—	217	06	56,530	—	3,558	30	58,420	—	—	—	118,590	—	6,400	—
1886	128,673	—	357	07	56,370	—	340	17	59,060	—	—	—	118,590	—	6,000	—

Uti ofvan angifna belopp ingå icke kostnaderna för seminariernas nybyggnader, hvilka utförts af Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna, hvarför kostnaderna för dessa af Öfverstyrelsen icke kunnat angifvas.

Uti nådiga kungörelsen af den 11 Maj 1866, angående slutlig organisation af folkskoleväsendet i Finland, förordnades att seminariet i Jyväskylä skulle förläggas i närheten af denna stad å något kronohemman, som Senaten egde dertill utse, och bemyndigades Kejsrerliga Senaten att, så snart sig göra låte, vidtaga åtgärd till uppförande af nödiga byggnader för seminariet och dertill hörande inrättningar. Genom Ecklesiastik-Expeditionens skrifvelse af den 27 Juni 1866 till Öfverinspektorn Cygnaeus meddelas sedermera, att till plats för seminariet valts Tourula hemman samt att vederbörlig syn å marken skulle ega rum den 12 derpåföljande September. Sedan kartor och syneprotokoll insändts, anbefalldes Öfverinspektorn för folkskolorna genom skrifvelse från Ecklesiastik-Expeditionen af den

*) Anm. Staten för Ekenäs seminarium under höstterminen 1871 är approximativt beräknad.

1 November samma år, att inkomma med utkast till planteckningar öfver seminariet och approximativt kostnadsförslag för en enkel bro öfver Tourula å. Under den tid af svår missväxt, som härefter drabbade landet, var det naturligt att regeringens omsorg företrädesvis måste egnas åt nödens afhjelpande och, då bevillningsmedlen icke inflöto till det af Ständerna beräknade belopp, blef realisandet af planen att för seminarium uppföra egna byggnader för en längre tid hvilande. Sedan de ekonomiska förhållandena i landet efterhand så förbättrats, att denna plans förverkligande kunde ifrågakomma, anbefalldes Öfverstyrelsen uti skrifvelse från Ecklesiastik-Expeditionen af den 28 Januari 1876 att fordernast inkomma med program öfver de för seminariet nödiga rum och lokaler, hvilka enligt återopade skrifvelse komme att uppföras å dertill föreslagen plats invid Jyväskylä stads vestra gränslinie. Detta program insändes af Öfverstyrelsen den 21 derpåföljande April. Öfverstyrelsen till kännedom meddelas sedermera af Ecklesiastik-Expeditionen genom skrifvelse af den 9 November 1882, att seminariibyggnaderna numera vore färdiga till afsyning samt att synenämnd tillförordnats. Intill utgången af läsåret 1880—1881 var seminarium i Jyväskylä sålunda inrymdt i hyrda lokaler. Uti de nu tillkomna och å en från Jyväskylä stads område och Syrjälä hemman exproprierad tomtplan uppförda byggnader inflyttade vid höstterminens början 1881 seminariets qvinliga afdelning. Hela den storartade byggnadskomplexen består af 4 större stenhus i 3 våningar och 1 stenhus i 2 våningar, uti hvilka lärosalar för seminariets såväl manliga som qvinliga afdelning med sina normalskolor och barnkrubban äro inrymda äfvensom de båda afdelningarnas internat, hvarjemte direktor, föreståndarinna och 3 lärarinnor i den hafva lokaler för sig anvisade; vidare finnes 1 smedja och nödiga källare af sten, äfvensom särskilda kosthållslokaler för manliga och qvinliga afdelningen, ekonomibyggnader, bostäder för betjeningen, växthus och nödiga uthus af trä.

För seminarium i Ekenäs upplät staden tomt å den såkallade ladugårdens egor, med derå uppförda äldre byggnader, uti hvilka anstaltens internat, barnkrubba, kosthåll och lokal för föreståndarinnan befinna sig. Dessutom upphyrdes under de första åren af seminariets verksamhet enskilde tillhöriga lokaler, intill dess efter inträdande behof hunnit uppföras en klassbyggnad, ett boningshus för direktorn, ett hus för normalskolan i förening med gymnastiksal samt ett mindre hus till bostad för normalskolläraryninnan, uti hvilket äfven barnträdgårdsafdelningen blifvit plaserad, äfvensom nödiga källare och diverse uthus. Alla ifrågavarande seminarium tillhöriga byggnader, utom kosthållet, äro uppförda af trä.

För seminarium i Nykarleby hade denna stad upplåtit tomtplats å Kuddnäs invid staden belägna hemmans mark. Men på derom af staden gjord anhållan tilläts genom nådigt bref af den 21 Februari 1872 utbyte af denna plats emot den såkallade „residenstomten“. Nykarleby stad hade dessutom förbundet sig att emot erhållande amorteringslån, kostnadsfritt uppföra för seminariet nödiga bygg-

nader. Sålunda tillkommo de trenne tvåvåningshus af trä jemte uthus, uti hvilka seminariets klasser, normalskolor, verkstäder och kosthåll äro inrymda. Dervid hade på stadsboernes anhållan dem i nåder jemlikt Ecklesiastik-Expeditionens skrifvelse af den 19 December 1872 beviljats ej mindre rättighet att för lindrande af de dryga kostnaderna uppföra hufvudbyggnaderna i två våningar, än ock att med uppförandet af direktors och internatbyggnaderna finge tills vidare bero. Jemlikt Ecklesiastik-Expeditionens skrifvelse af den 17 April 1874 beviljades staden såsom ytterligare lindring ett hyresförskott af 30,000 mark och derefter 2,500 mark årligen under 12 år, hvarefter all godtgörelse borde upphöra, och skulle underhållet af byggnaderna genast öfvertagas af staten. Då internat- och direktorslokaler emellertid voro nödvändiga för anstalten, hemställde Öfverstyrelsen i underdånighet den 17 Januari 1876 om dessas uppförande. Såsom svar å denna hemställan infordrades af Öfverstyrelsen upplysning derom, huruvida Nykarleby stad begagnat sig af de densamma genom nyssnämnda Ecklesiastik-Expeditionens skrifvelse beviljade lätnader samt utlåtande, huruvida ej den insända planen för dessa byggnader kunde inskränkas, äfvensom planritningar af redan uppförda hus, hvilket utlåtande af Öfverstyrelsen afläts den 28 derpåföljande April. Och emedan Nykarleby kommun förklarar sig ej mäktiga uppföra byggnad för direktor och internat, anbefaldes Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna att utföra densamma på statens bekostnad. År 1885 voro såväl den nya byggnaden för direktor och internat jemte dertill hörande uthus färdiga, som det förra internatet ändradt till kosthållslokal. Enligt nådigt tillstånd, meddeladt genom Ecklesiastik-Expeditionens skrifvelse af den 24 Februari 1884, inlöstes för en summa af 2,000 mark af statsverket till bostad för trädgårdsmästaren äfvensom till växt- och förvaringsrum från Nykarleby stad en äldre träbyggnad, till hvars iståndsättande tillika i nåder beviljades 500 mark. Uti detta köp skall likväl icke hafva ingått en under denna byggnad belägen, hvälfd stenkällare, hvilken fortfarande disponeras af en af stadens innevånare. Sedan den tid tilländagått, under hvilken Nykarleby stad egde för åt seminariet upplåtna lokaler uppbära det förut omnämnda hyresbidraget af 2,500 mark, befriades staden jemlikt Ecklesiastik-Expeditionens skrifvelse af den 20 Januari 1885, på derom gjord underdånig framställning, från skyldigheten att enligt dess åtagna förbindelse vidare kostnadsfritt tillhandahålla seminariet lokaler emot skyldighet att afträda alla af densamma för seminariet uppförda hus och all för anstalten upplåten jord, hvaremot afskrifning i nåder beviljades af det belopp 50,449 mark 75 penni, hvilket återstod af det för byggnadernas uppförande beviljade amorteringslånet.

Sedan Ständerna vid 1872 års landtdag i underdånig petition anhållit om inrättande af ett andra, fullständigt finskspråkigt lärare- och lärarinneseminarium, samt Assessorn Herman Hallonblad och hans fru Elisabeth Hallonblad anhållit att åt staten få öfverlemna sina egande lägenheter i Kymölä by af Sordavala,

socken och byggnaderna å dessa samt för den så kallade Siitoinska folkskolan uppförda skolhus jemte till denna skola af makarne Hallonblad donerad fond af 200,000 mark under uttalad önskan att nämnda Siitoinska folkskola måtte förvandlas till folkskollärareseminarium, anmodades Öfverstyrelsen genom nådig remiss-skrivelse af den 14 April 1875 att inkomma i ärendet med utlåtande, hvilket, sedan undersökning å ort och ställe hållits, afgafs den 31 derpåföljande Januari. På i utlåtandet anförda skäl föreslog Öfverstyrelsen då bibehållandet af Siitoinska folkskolan, emedan densamma ansåg orten olämplig för inrättandet af ett fullständigt seminarium, men hemställde om organiserandet derstädes af ett seminarium med tvåårig kurs för utbildande af lärare och lärarinnor för landets barnskolor. Men då Ständerna vid 1877—78 års landtdag såsom plats för seminariet afböjt Brahestad och Nyslott, hvilken senare ort af Öfverstyrelsen i afgifvet underdånigt utlåtande förordats, och bestämt sig för Kymölä invid Sordavala stad, anmodades Öfverstyrelsen i nådig skrivelse af den 13 Februari 1879 att afgifva underdåniga förslag till förberedande åtgärder för verkställigheten af detta utaf Hans Kejsrerliga Majestät fastställda ständerbeslut, äfvensom till stat för anstalten och termin för dess öppnande. Sedan Öfverstyrelsen fullgjort dessa uppdrag, förordnades, på derom tillika gjord framställning, genom Ecklesiastik-Expeditionens skrivelse af den 13 September 1879, att Siitoinska folkskolans direktion borde omhändertaga och förvalta den donerade egendomen intill dess direktor för seminariet blefve utsedd och förordnad att öfvertaga förvaltningen. Efter det Öfverstyrelsens i underdånig skrivelse af den 7 November 1879 gjorda förslag om öppnandet af seminarium å Kymölä vunnit nådigt bifall och svar härom aflåtits i Kejsrerliga Senatens bref af den 5 Februari 1880, öppnades seminariet den 20 Oktober 1880 med en klass å hvardera afdelningen i Siitoinska skolans lokaler; men enär dessa lokaler icke voro tillräckliga för en andra klass, upphyrdes tvenne nybyggda stadslägenheter från den 1 Juni 1881 till samma tid 1886.

De å Kymölä hemman uppförda byggnader, hvilka genom gåfvobref af den 7 Mars 1879 jemte denna lägenhet af makarne Hallonblad åt statsverket öfverlemnades, utgjordes af:

- a) Ett skolhus, uppfördt för Siitoinska skolans flickafdelning, bestående af två större klassrum och kvarter för 2 lärarinne- och ett antal rum till elevkvarter.
- b) Ett skolhus för samma skolas gossafdelning, bestående af två stora klassrum, gymnastiksal, verkstadsrum, kvarter för föreståndare och lärare samt ett antal mindre rum till elevkvarter.
- c) Köksbyggnad med rum för hushållerska och betjening samt matrum.
- d) En byggnad, bestående af stuga och kammare för arbetsfolket.
- e) En ladugård af sten.

f) Tre större uthusrader jemte latriner, äfvensom ett litet drifhus i trädgården.

g) En badstugubyggnad vid stranden af Lädoga sjö.

Sedermera hafva under loppet af åren 1881—1886 å Kymöla hemmans egor och å det af Sordavala stad från dess egande Löblola hemman N:o 4 afträdda området uppförts följande byggnader:

- 1:o. En klassbyggnad för qvinliga afdelningen,
- 2:o. En internat-byggnad för d:o,
- 3:o. En kosthållsbyggnad för d:o,
- 4:o. En tvätt- och badstugubyggnad för d:o,
- 5:o. En byggnad för flicknormalskolan,
- 6:o. En källare för qvinliga kosthållet,
- 7:o. En byggnad för gymnastiksal och samlingar,
- 8:o. En klassbyggnad för manliga afdelningen,
- 9:o. En byggnad för gossnormalskolan,
- 10:o. En mindre branddepot, på korsvirke,
- 11:o. En smedja, äfvensom latriner och några mindre vedlider till dessa byggnader, och
- 12:o. Ett växthus jemte trädgårdsmästarebostad.

Dessutom hafva tillbyggnad och ändringar skett:

- a) i köksbyggnaden c) (manliga kosthållet), der ny matsal och serveringsrum tillbyggts,
- b) i Siitoiniska skolans ofvan nämnda hus litt. b), hvilket inredts för direktor, manliga internatet och seminariets kansli.

Under utförande äro för närvarande en verkstad för manliga afdelningen, samt reparation och delvis ombyggnad af Siitoiniska folkskolans hus, litt. a), som skall användas till manliga afdelningens sjukrum, till bibliotek och bostäder för verkmästarene samt till rum för en del samlingar och musikaliska instrument. — Alla hus äro uppförda af trä utom ofvannämnda ladugårdsbyggnad (litt. c) och N:o 11, som äro af tegel.

Som alla nödiga försigtighetsmått icke synas blifvit vidtagna vid läggningen af grundmurarne till de nya byggnaderna i den af jäslers-språng genombrutna marken, hafva grunderna sedermera förstärkts och af sättning raserade eldstäder uppmurats ånyo för en kostnad af omkring 8,000 mark.

Ehuru antalet hus, hvilka nu af seminariet disponeras, kan synas nog stort, torde dessas sammanlagda värde likväl icke uppgå till hälften af seminariibygnadernas i Jyväskylä, men erbjuda icke heller samma utrymme och bekvämligheter som dessa. Qvinliga afdelningen saknar gymnastiksal och dess internat är så trångt, att en utvidgning af detsamma utan risk för internernas helsa icke kan undvikas. Manliga afdelningens kosthåll erbjuder ej nödigt utrymme för tvätt och

bakning samt saknar rotsakskällare, hvarjemte seminariet i sin helhet ännu lider brist på uthus. Den af manliga afdelningen härtills begagnade badstugubyggnaden är numera i obrukbart skick. Emedan jordformationen vid Kymölä är af sådan beskaffenhet, att brunnar der icke kunna erhållas, och sundt vatten enligt seminariiläkarens intyg icke kan upphettas vid de grunda stränderna af Ladoga sjö, hemställde Öfverstyrelsen på grund af direktors skrivelse i ämnet den 14 September 1885 i underdånighet om vattenledning.

Angående förvaltningen af halfva hemmanet N:o 1 och hela hemmanet N:o 2 i Kymölä by meddelas, efter det läneagronomen, som förrättat syn å marken, och Guvernören i Wiborgs län samt Öfverstyrelsen för skolväsendet i ärendet särskilda utlåtanden afgifvit, genom Ecklesiastik-Expeditionens skrivelse af den 13 Mars 1884 följande bestämmelser:

att af hemmanens bolstadsskifte omkring 200 tunneland skall för seminariets räkning afskiljas och omkring 64 tunneland i lotter af omkring 5 tunneland utarrenderas;

att vården och förvaltningen af hemmanen och från dem inflytande medel öfverlemnas åt direktor emot ett årligt arvode af 720 mark från 1 September 1880 till utgången af 1885 och derefter af 360 mark;

att behållningen från hemmanen i Kymölä, sedan onera och förvaltningskostnader från denna afdragits, finge användas till remont å de äldre byggnaderna och till vägars och planteringars underhåll inom seminariets egoområde;

att redovisning af direktor skall lemnas i sammanhang med seminariets räkenskaper, samt

att slutlig föreskrift om förvaltningen och vården af det till ungefär 1,500 geometriska tunneland uppgående skogsskiftet framdeles skall lemnas.

I sammanhang med den donerade jordens och fondens användning må slutligen omnämnas, att donator, vid dessas öfverlemnande uttryckt den önskan, att föreståndaren, lärarene, föreståndarinnan och lärarinnan vid Siitoinska skolan ur fondens medel erhöle pension eller understöd för viss tid. Dessa pensioner och understöd beviljades genom särskilda nådiga resolutioner af den 5 Februari 1880 åt föreståndaren M. Saukko med 2,800 mark för lifstiden, åt lärarene Peltolainen med 1,300 mark och Rautio 1,200 samt lärarinnan Elisabet Tommila med 650 mark om året under två år, äfvensom åt föreståndarinnan A. Tommila med 850 mark intill dess hon sökt och vunnit annan anställning, hvilken sistnämnda pension upphört till följe af pensionstagarinnans genom fullmakt af den 9 Maj 1884 stadfästade anställning vid detta seminariums barnträdgård.

Beträffande de för seminarierna gällande författningar må här påpekas den obestämdhet, som i dessa råder med afseende å direktorns, föreståndarinnans och

lärarekollegiets förhållande till hvarandra och deras kompetens med afseende å seminariets ledning. Vid en internat-anstalt, der det moraliska ansvaret i främsta rummet drabbar direktor och föreståndarinna såsom ledare af internaten, borde dessa äfven ega klart medgifven rätt att i vissa fall inskrida energiskt och med den af fremmande inblandning obestridda auktoritet, som tillkommer familjens ledare. Å andra sidan åhvälfva seminariireglementet och författningen lärarekollegiets medlemmar många skyldigheter och åligganden med afseende å internat, konferenser, öfningar m. m., hvilka väl varit möjliga att uppfylla, om hela lärarepersonalen, såsom dessa förordningar ursprungligen afse, varit bosatt på seminariets område i dess omedelbara närhet, men hvilka under nuvarande förhållande endast med svårighet kunna efter lagens bokstaf uppfyllas af den redan dessförutan strängt anlitate seminariiläraren.

Då landets första seminarium inrättades, voro de för dess lärarepersonal beviljade aflöningsförmoner i jmförelse med dem vid landets elementarläroverk så stora, att framstående lärareförmågor hade allt skäl att vid detsamma söka anställning. Men efterhand förbättrades lönevilkoren vid elementarläroverken och sedan erfarenheten hade visat, huru ansträngande och omfattande seminariilärarens verksamhet var, blef följdén deraf, att de sökandes antal till sådana tjänster minskades och att de sökande mestadels voro unge män, hvilka ännu ingen pedagogisk erfarenhet egde, då någon praktisk förberedelse genom auskultering vid normallyceum eller seminarium icke fordrades för kompetens till tjänster vid seminarium. Ehuru löneförmonerna tvenne gånger i form af höjda hyresmedel förbättrats och genom nådiga kungörelserna af den 14 September 1882 och den 5 Augusti 1886 lärarekrafternas antal ökats samt, enligt den senare förordningen, på samma gång kompetensvilkoren förändrats, löneförhöjningarna bestämts att vidtaga efter 5 års oförvitlig tjänst, är seminariilärarens värf jmfördt med lektorns vid elementarläroverken ännu så mödosamt, att det för en samvetsgrann och framstående lärare, hvilken har förhoppningar om lektorstjänst vid lyceerna, är föga tilldragande. Derför hafva äfven icke så få ansökningar om befördran till annan tjänst gjorts af seminariilärare och i brist på kompetente sökande hafva tjänsterna länge nog skötts af vikarier, hvilket förhållande ingalunda ländt ifrågavarande anstalter till fromma. Vigten och betydelsen af framstående lärarekrafter anställande vid seminarierna och medlen för detta måls ernående har Öfverstyrelsen haft nåden i sin underdåniga hemställan i ämnet af den 19 December 1884 framhålla, hvarföre dessa nu ej vidare behöfva eller kunna här upprepas.

Då farhågor uttalats derom, att seminarierna numera dimitterade flere elever, än som för närvarande kunna vinna anställning, torde denna fråga förtjena att här närmare beröras.

Under läsåret 1871—72 voro anställda vid folkskolorna i städerna 13 lärare och 38 lärarinnor och på landet 94 lärare och 54 lärarinnor. År 1885—86

hade detta antal vuxit till 109 lärare och 330 lärarinnor i städerna samt till 397 lärare och 286 lärarinnor på landet. Tillväxten utgör alltså i medeltal för år i städerna 6 lärare och 19 lärarinnor och på landet 20 lärare och 15 lärarinnor. Men emot dessa medeltal kan med skäl invändas, att de omfatta äfven de tidigare åren, under hvilka folkskolornas antal alltför hastigt ökats, för att lemna ledning vid bedömandet af en kontinuerlig tillväxt. Medeltalet ökningar under decenniet 1875—1886 utgör i städerna 6 lärare och 21 lärarinnor och på landet 22 lärare och 17 lärarinnor. Efter 30 års tjänst, då rätt till full pension inträder, torde högst få hafva krafter eller lust att längre kvarstå vid sin tjänst, hvarföre en regelbunden omsättning hvar år sannolikt kommer att ega rum, hvilken, beräknad efter den under läsåret 1885—86 i tjänst varande personalen, skulle utgöra 17 lärare och 20 lärarinnor. Lägges härtill dödligheten, hvilken emellan det 25:te och 55:te åldersåret utgör omkring 1 procent, skulle årligen af 506 lärare och 616 lärarinnor afgå med döden 5 lärare och 6 lärarinnor. Sålunda uppstår följande beräkning, om det lägre medeltalet för behovet af lärarekrafter för nyinrättade klasser och skolor följes:

För nya klasser i städerna	6	lärare	19	lärarinnor.
För nya skolor på landet	20	„	15	„
Årlig omsättning genom afgång	17	„	20	„
Afgångna med döden under tjänstgöring	5	„	6	„

Summa 48 lärare 60 lärarinnor.

Då förhållandet emellan finsk- och svenskspråkiga folkskolor utgör ungefär det af 4 : 1, skulle på de finska skolorna belöpa sig 36 lärare och 45 lärarinnor och på de svenskspråkiga 12 lärare och 15 lärarinnor.

Våra finskspråkiga seminarier hafva årligen dimitterat i medeltal, det i Jyväskylä 18 manliga och 20 qvinliga, det å Kymölä 16 manliga och 19 qvinliga och de svenskspråkiga, det i Ekenäs 17 och det i Nykarleby 11 elever.

Folkskolorna.

1) Folkskolorna i städerna.

Subvention af statsmedel för inrättande af folkskolor erhöll tidigast af landets städer Willmanstrand genom nådig resolution af den 27 Maj 1865, och en högre folkskola för flickor öppnades derstädes i början af höstterminen 1866.

Under åren 1866 och 1867 beviljades inga nya understöd.

Den 16 Juli 1868 beviljades Nikolaistad ett anslag af 1,000 mark och öppnades derstädes i början af läsåret 1869 1 lägre folkskola, 1 högre skola för

flickor och 1 förenad högre och lägre skola i Brändö samt i början af år 1870 en högre skola för gossar.

Genom Kejsarligt bref af den 6 Oktober 1869 beviljades ryska församlingens folkskolor i Wiborgs stad ett understöd af 1,500 mark; men då ifrån dessa skolor inga uppgifter ingått, utlemnas dessa helt och hållet ifrån den här intagna öfversigten af städernas folkskoleväsende.

Under år 1870 beviljades statsunderstöd för folkskolor åt Björneborg $\frac{16}{\text{III}}$, Borgå $\frac{16}{\text{III}}$, Helsingfors $\frac{25}{\text{V}}$ och Lovisa $\frac{2}{\text{VI}}$.

Derförinnan hade likväl Helsingfors stad inrättat hösten 1867 1 lägre folkskola och under året 1868 3 lägre folkskolor; vid början af läsåret 1869—70 öppnades 2 högre folkskolor för gossar, 2 högre för flickor och en förberedande skola för flickor samt under året 1870 ytterligare 2 förberedande skolor.

Af landets öfriga städer hade Tammerfors hösten 1870 öppnat en lägre folkskola och Borgå omorganiserat sin förut inrättade högre folkskola för gossar.

Öfver utvecklingen af städernas folkskoleväsende intages här nedanstående tabellariska öfversigt, omfattande tiden från början af läsåret 1871—1872, då regelbundna och tillförlitliga uppgifter öfver detsamma till Öfverstyrelsen begynt inkomma.

Läseår.	Antal kommuner, hvilka öppnat folkskolor.	Antal folkskolor.					Lärare- personal.			Antal elever.		
		Finska.	Svenska.	Finsk- Svenska.	Ryska.	Summa.	Lärare.	Lära- rinnor.	Summa.	Gossar.	Flickor.	Summa.
1871—72	7	20	14	—	—	34	13	38	51	958	1,040	1,998
1872—73	17	36	30	3	—	69	31	72	103	2,163	2,209	4,372
1873—74	22	52	40	2	1	95	41	105	146	2,712	2,705	5,417
1874—75	26	57	50	1	1	109	46	121	167	3,021	2,903	5,924
1875—76	28	63	51	2	1	117	47	133	180	3,297	3,186	6,483
1876—77	30	72	52	2	1	127	52	156	208	3,635	3,597	7,232
1877—78	30	80	52	3	1	136	62	176	238	4,115	3,792	7,907
1878—79	32	86	56	3	1	146	69	198	267	4,593	4,153	8,746
1879—80	33	88	60	3	1	152	73	209	282	5,007	4,680	9,687
1880—81	34	91	62	3	1	157	87	230	317	5,344	5,156	10,500
1881—82	34	95	63	5	1	164	95	250	345	5,555	5,337	10,892
1882—83	34	102	66	4	1	173	95	267	362	6,015	5,705	11,720
1883—84	34	108	70	4	1	183	99	288	387	6,419	6,243	12,662
1884—85	34	112	72	4	1	189	105	305	410	6,804	6,595	13,399
1885—86	34	114	74	4	1	193	109	330	439	7,250	7,001	14,251

Uti förestående antal kommuner ingå icke städerna Jyväskylä och Sor-davala, hvilka ej bekostat några folkskolor, utan härtills betjenats af seminarier-

nas normalskolor. Under läseåret 1880—1881 hade således landets öfriga städer öppnat en eller flera högre folkskolor.

Enligt samma grund hafva lärare, lärarinnor och elever vid seminariernas normalskolor och barnträdgårdar ej heller här upptagits, emedan elevernas antal är angifvet i sammanhang med seminarierna och den ordinariter anställda lärarepersonalens antal vid dessa skolor icke är underkastadt förändringar.

Beloppet af städernas folkskolor beviljade statsunderstöd framgår ur nedanstående tablå:

	År 1865.	År 1868.	År 1869.	År 1870.	År 1871.	År 1872.
Björneborg	—	—	—	600	—	3,400
Borgå	—	—	—	1,000	—	—
Brahestad	—	—	—	—	2,000	—
Ekenäs	—	—	—	—	—	1,000
Fredrikshamn	—	—	—	—	—	2,500
Gamlakarleby	—	—	—	—	—	—
Hangö	—	—	—	—	—	—
Heinola	—	—	—	—	—	1,000
Helsingfors	—	—	—	8,000	—	—
Jakobstad	—	—	—	—	—	1,000
Joensuu	—	—	—	—	—	—
Kajana	—	—	—	—	—	1,000
Kaskö	—	—	—	—	—	—
Kemi	—	—	—	—	—	—
Kexholm	—	—	—	—	—	—
Kotka	—	—	—	—	—	—
Kristinestad	—	—	—	—	1,600	—
Kuopio	—	—	—	—	—	3,500
Lovisa	—	—	—	400	—	600
Mariehamn	—	—	—	—	—	—
S:t Michel	—	—	—	—	1,000	—
Nikolaistad	—	1,000	—	—	—	—
Nykarleby	—	—	—	—	—	—
Nyslott	—	—	—	—	—	—
Nystad	—	—	—	—	—	3,000
Nådendal	—	—	—	—	—	—
Raumo	—	—	—	—	—	1,600
Tammerfors	—	—	—	—	—	2,000
Tavastehus	—	—	—	—	2,000	—
Torneå	—	—	—	—	—	—
Uleåborg	—	—	—	—	—	—
Wiborg	—	—	1,500	—	—	5,000
Willmanstrand	600	—	—	—	—	—
Åbo	—	—	—	—	6,000	—
Summa	600	1,000	1,500	10,000	12,600	25,600

Genom särskilda nådiga förordnanden hafva sedermera anslaget för folkskolorna i Ekenäs stad, sedan seminariets normalskola öppnats, nedsatts med 400 mark, och det fruntimmersföreningen i Lovisa stad den 2 Juni 1870 beviljade anslaget af 400 mark för upprätthållande af en folkskola för flickor indragits, efter det staden organiserat sina folkskolor, äfvensom anslaget för folkskolorna i Nykarleby nedsatts med 400 mark den 24 Mars 1875, sedan vid seminarium der-

År 1873.	År 1874.	År 1875.	År 1876.	År 1877.	År 1878.	År 1879.	År 1880.	År 1882.	År 1883.	År 1884.	År 1885.	Summa.
—	—	2,000	—	—	5,000	—	—	—	—	—	—	11,000
—	—	2,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,000
—	1,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,000
—	—	—	—	—	—	600	—	—	—	—	—	1,600
—	—	—	—	—	—	500	—	—	—	—	—	3,000
1,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000
—	—	—	—	—	1,200	—	—	—	—	—	1,300	2,500
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000
—	8,000	—	—	—	10,000	—	—	—	—	6,000	—	32,000
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000
—	—	—	—	1,500	—	—	—	—	—	500	—	2,000
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000
—	—	—	—	—	—	1,000	—	—	—	—	—	1,000
—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	—	—	—	1,000
—	—	—	1,000	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,000	—	—	3,000
—	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,300
—	—	—	3,500	—	—	—	—	—	—	—	—	7,000
—	—	1,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,000
600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	600
—	—	—	—	600	—	—	—	—	—	—	—	1,600
—	2,500	—	—	—	2,000	—	—	—	—	—	4,500	10,000
—	1,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000
—	—	1,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000
—	—	—	3,000	—	—	—	—	—	—	—	—	6,000
—	—	800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	800
—	—	—	—	—	—	400	—	—	—	—	—	2,000
—	—	—	3,000	—	—	2,000	—	3,000	—	—	—	10,000
—	—	—	—	1,000	—	—	—	1,500	—	—	—	4,500
—	1,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000
4,000	—	—	—	—	—	3,000	—	—	—	—	1,000	8,000
—	—	1,000	—	—	6,000	—	—	—	1,500	—	4,500	19,500
600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,200
—	—	4,000	—	—	3,000	—	5,000	—	—	8,000	—	26,000
6,200	14,200	11,800	10,500	3,100	27,200	7,500	6,000	4,500	4,500	14,500	11,300	172,600

städes inrättats en barnträdgård, hvadan statsanslagen för folkskolorna i städerna vid 1886 års utgång utgjorde 171,400 mark. Under förra hälften af år 1887 hafva städerna Kotka och Borgå i nåder beviljats tillskott i sina anslag, den förra 3,000 och den senare 900 mark årligen.

Ehuru folkskoleinstitutionen i början ganska långsamt utvecklade sig i landets städer, der Bell-Lankaster-, söndags-, afton- och fattigskolor förut intagit

dess plats, har densamma alltsedan 1870, då insigten om behovet af en förbättrad och för alla i skolåldern varande barn afsedd folkundervisning synes ha vunnit allmännare utbredning, gått raskt och med jemna steg framåt, i det elevernas antal visat en årlig, jemnt fortgående tillväxt. Att döma af antalet elever, hafva några städer redan med all sannolikhet hunnit derhän, att knappast något i skolåldern varande barn icke skulle åtnjutit skolundervisning under längre eller kortare tid. Att eleverna allmännare, än hittills skett, genomginge hela folkskolekursen, återstår dock ännu att önska.

Detta oaktadt lemna organisation och undervisning i många, synnerligen mindre städers, folkskolor ännu mycket öfrigt att önska, då t. ex. högre folkskolans kurs i en del af dessa endast är treårig och barnen sålunda redan vid tolf års ålder kunna lemna skolan, efter att hafva fullständigt genomgått densamma.

Dessutom äro följande omständigheter af den art, att de kunna anses för verkliga missförhållanden, och såsom sådana påkalla rättelse.

Uti vissa städer hafva år från år bibehållits ett antal lärare och lärarinnor såsom extra ordinarie eller tjänstförrättande, oaktadt det redan längesedan visat sig, att de af dem bestridda platser aldrig kunna ifrågakomma att indragas; nya lärare och lärarinnor hafva antagits, så att antalet af tjänstförrättande år ifrån år ökats, utan att ordinarie anställningarna blifvit flera. Dessa lärare och lärarinnor kunna, om de blifva sjuka eller af ålder orkeslösa, icke påräkna någon pension. Synnerligen bekymmersam måste en sådan ställning kännas för en lärare, som är familjefar och icke kan hoppas på pension för enka och barn, oaktadt han punktligt erlagt pensionsavgifterna. Om afsigten åter är att sedermera anställa dessa personer såsom ordinarie och derefter räkna äfven deras föregående tjänsteår till godo med afseende å pension, är detta en orättvisa emot den af staten inrättade pensionsfonden, som för dessa föregående år icke erhållit några afgifter. För tillgodoräkmandet af pensionsavgifter, erlagda under extra anställning, lägger enke- och pupillkassans nådigst fastställda reglemente ett bestämdt hinder.

Stadgandet i § 129 af nådiga förordningen af den 11 Maj 1866, angående organisation af landets folkskoleväsende, sådant detta ändradt lyder i nådiga kungörelsen af den 29 September 1880, borde med afseende å tillämpning utsträckas äfven till städernas folkskoledirektioner, emedan den större frihet, som med afseende å tjänsters besättning är dem medgifven, har ledt till icke så fåtaliga fall af missbruk. Ehuru från seminarierna dimitterade aspiranter med ganska väl vitsordad insigt och lärareförmåga funnits att tillgå, hafva andra antingen af sparsamhets- eller andra okända skäl till tjänsterna utnämnts. Att skäl af det förra slaget ofta gjort sig gällande inses deraf, att lärare och lärarinnor finnas anställda i några städers folkskolor, hvilkas löneförmoner jemnt och nätt gå till det belopp, som lönebidragen af allmänna medel för lärarepersonalen på landet. Då man icke kunnat hoppas att med denna lön erhålla någon fullt kompetent person, har man

föredragit att från egen ort utse någon, för hvilken löneförmonerna varit en välkommen biförtjänst.

Den föreslagna åtgärden skulle helt säkert helsosamt återverka på seminarierna och derigenom på folkskolan i hela landet. Då de från seminarierna dimitterade genast erhöle plats, blefve de sökandes antal till dessa anstalter större än platsernas, hvarigenom ett urval alltid gjordes möjligt. Den farhåga, som härförinnan omnämndes, att seminarierna numera dimitterade flera elever, än som kunde vinna anställning, har sin rot just i ofvan frambållna omständighet. Ty det är eleverna från de svenskspråkiga seminarierna, hvilka mest lidit brist på anställningar. De talrikaste anställningarne stode dem öppna i städerna.

Vidare kan ställas i fråga huruvida det ej vore ändamålsenligast, att de städers folkskolor, hvilkas elevantal icke uppgår till 100 och der inspektorsbefattningarne äro högst ringa eller alldeles icke afönade, ställdes under läneinspektorerens inseende och direktionen till biträde förordnades den dertill mest kompetenta af lärarepersonalen, hvilken då borde erhålla minskad undervisnings-skyldighet.

2. Folkskolorna på landet.

Under läsåret 1865—66 voro i verksamhet längre eller kortare tid:

i Nylands län folkskolorna å Mustila-Peippola och Tavastby i Elimä socken;

i Tavastehus län folkskolorna i Janakkala, Ruovesi, Sääksmäki, Urdiala och Wånå;

i Wiborgs län folkskolorna i Sippola, Siitoiniska folkskolan i Sordavala, folkskolan i Wederlaks och skolorna å Ravansaari och i Tervajoki af Wiborgs socken;

i S:t Michels län skolan vid Enonkoski bruk i Kerimäki och Apajalahti skola i Hirvensalmi;

i Kuopio län folkskolorna vid Warkaus bruk och Sorsakoski såg i Leppävirta samt Strömsdals (Juvankoski) bruk i Nilsjä, och

i Wasa län goss-skolan i Ilmola, folkskolan i Lillkyrö och Svedbergiska skolan i Munsala, eller inalles 20 skolor med 20 lärare och 1 lärarinna.

Under läsåret 1866—67 begynte sin verksamhet endast folkskolan för gossar i Hausjärvi socken af *Tavastehus län*.

Läsåret 1867—68 öppnades:

i Nylands län Kuivanto skola i Orimattila och folkskolan i Pyhäjärvi;

i Tavastehus län folkskolan i Akkas, goss- och flickskolan i Loppis, goss-skolan i Tammela, Uskela skola i Hollola och flickskolan i Urdiala;

i S:t Michels län folkskolan för gossar i Kangasniemi samt flickskolan i Apajalahti af Hirvensalmi socken;

i Kuopio län flickskolan vid Warkaus bruk, och
i Wasa län skolorna i Konginkangas, Pylkönmäki och i Laihela, eller 14 skolor med 10 lärare och 4 lärarinnor.

Under läseåret 1868—69 finnas angifna följande nya skolor:

i Nylands län Wähämällus och skolan uti kyrkobyen i Orimattila och skolan i Sammatti;

i Åbo och Björneborgs län skolorna i Punkalaitio och vid Tykö bruk i Bjerno;

i Tavastehus län Hälvälä skola i Hollola;

i Wiborgs län flickskolan i Wederlaks;

i S:t Michels län flickskolan i Kangasniemi;

i Kuopio län goss-skolan å Wärtsilä bruk, goss- och flickskolan i Kides;

i Wasa län folkskolan i Windala, i Alavo, i Etseri, i Storkyrö, i Alahärmä samt goss- och flickskolorna i Keuru, eller inalles 18 skolor med 11 lärare och 7 lärarinnor.

Läseåret 1869—70 öppnades följande nya skolor:

i Nylands län Luhtikylä skola i Orimattila, flickskolan i Sibbo, skolorna i Helsinge kyrkoby, Ehnroos'ska skolan i Mäntsälä och folkskolan i Anjala;

i Tavastehus län flickskolan i Hausjärvi, Kalliola skola i Hollola, Pelkola skola i Hattula, Koiskala skola i Nastola, goss- och flickskolorna i Jämsä och Padasjoki samt folkskolan i Tuulois;

i Wiborgs län en folkskola i S:t Andrea, goss- och flickskolan å Nygård;

i S:t Michels län goss-skolan vid Huutokoski bruk i Jorois, goss- och flickskolorna i Kristina och Joutsa och goss-skolan i Leivonmäki;

i Kuopio län folkskolan i Libelits kyrkoby och i Selkis by af Kontiolaks;

i Wasa län goss- och flickskolan i Saarijärvi kyrkoby, Willa folkskola i Gamlakarleby landsförsamling, en folkskola i Lappo, folkskolan i Wiitasaari kyrkoby, och

i Uleåborgs län folkskolan i Salo kapell, eller inalles 32 skolor med 17 lärare och 15 lärarinnor.

Läseåret 1870—71 öppnades:

i Nylands län folkskolan i Ingå, Sarflaks folkskola i Pernå, goss- och flickskolorna i Lojo och Ithis äfvensom goss-skolan i Borgnäs;

i Tavastehus län Tarinmaa flickskola i Janakkala, Hurttala skola i Hattula och folkskolorna i Teisko och Jokkis;

i Wiborgs län goss- och flickskolorna i Björkö och Kronoborg och goss-skolan i Walkeala;

i S:t Michels län flickskolan i Jorois, goss- och flickskolan i S:t Michel samt flickskolan i Sysmä;

i Kuopio län goss-skolan i Leppävirta kyrkoby och Souru folkskola i Karttula;

i *Wasa län* öppnades ånyo folkskolan i Laihela samt för första gången folkskolorna i Lohteå och Kronoby och goss-skolan i Laukkas, äfvensom

i *Uleåborgs län* folkskolan i Haapavesi och goss-skolan i Rovaniemi, eller inalles 28 skolor med 16 lärare och 12 lärarinnor.

Ifrån början af läseåret 1871—72, då fullständigare uppgifter begynt ingå till Öfverstyrelsen, meddelas här en summarisk sammanställning af folkskolorna på landet. För de första åren är denna tablå likväl icke fullt exakt, emedan en del folkskolor, hvilka arbetat utan statsunderstöd, ej insänt uppgifter.

Läseår.	Nylands län.										Åbo och Björneborgs län.											
	Antal skolor.			Lärare-personalen.			Elever i folkskolan.			Elever i barnskolan.	Antal skolor.			Lärare-personalen.			Elever i folkskolan.			Elever i barnskolan.		
	Finska.	Svenska.	Finsk-Svenska.	Summa.	Lärare.	Lärarinor.	Summa.	Gossar.	Plickor.		Summa.	Finska.	Svenska.	Finsk-Svenska.	Summa.	Lärare.	Lärarinor.	Summa.	Gossar.		Plickor.	Summa.
1871—72	18	13	—	31	18	13	31	774	552	1,326	—	2	3	1	6	3	3	6	152	113	265	—
1872—73	21	17	1	39	22	17	39	908	869	1,777	—	10	3	—	13	8	5	13	278	181	459	—
1873—74	26	19	2	47	27	24	51	1,009	931	1,940	—	17	5	1	23	14	9	23	529	373	902	—
1874—75	29	20	1	50	26	25	51	992	900	1,892	—	21	6	1	28	17	11	28	575	442	1,017	—
1875—76	34	27	2	63	26	37	63	1,290	1,243	2,533	491	27	6	—	33	22	11	33	845	585	1,430	142
1876—77	34	27	3	64	26	40	66	1,226	1,180	2,406	511	29	8	—	37	24	14	38	900	644	1,544	215
1877—78	36	29	5	70	30	40	70	1,246	1,056	2,302	772	37	8	2	47	29	18	47	1,133	828	1,961	362
1878—79	36	31	4	71	29	43	72	1,302	1,160	2,462	919	44	9	2	55	34	21	55	1,215	961	2,176	634
1879—80	35	35	5	75	32	44	76	1,442	1,191	2,633	1,191	47	11	2	60	36	24	60	1,419	1,011	2,430	701
1880—81	35	37	4	76	31	46	77	1,536	1,214	2,750	1,320	55	12	2	69	41	28	69	1,545	1,132	2,677	1,031
1881—82	35	36	5	76	32	45	77	1,498	1,174	2,672	1,106	62	11	4	77	46	32	78	1,614	1,170	2,784	989
1882—83	37	38	5	80	32	49	81	1,651	1,329	2,980	1,291	74	12	4	90	54	37	91	1,909	1,390	3,299	1,436
1883—84	38	38	8	84	33	52	85	1,624	1,381	3,005	1,385	84	13	3	100	62	40	102	2,072	1,574	3,646	1,684
1884—85	43	41	10	94	34	61	95	1,861	1,494	3,355	1,848	86	16	4	106	65	43	108	2,112	1,600	3,712	1,817
1885—86	44	43	10	97	34	64	98	1,891	1,507	3,398	1,976	91	17	4	112	70	44	114	2,185	1,576	3,761	1,756

Läseår.	S:t Michels län.										Kuopio län.											
	Antal skolor.			Lärare-personalen.			Elever i folkskolan.			Elever i barnskolan.	Antal skolor.			Lärare-personalen.			Elever i folkskolan.			Elever i barnskolan.		
	Finska.	Svenska.	Finsk-Svenska.	Summa.	Lärare.	Lärarinor.	Summa.	Gossar.	Plickor.		Summa.	Finska.	Svenska.	Finsk-Svenska.	Summa.	Lärare.	Lärarinor.	Summa.	Gossar.		Plickor.	Summa.
1871—72	22	—	—	22	12	10	22	472	387	859	—	12	—	—	12	9	4	13	319	210	529	—
1872—73	25	—	—	25	12	12	24	476	373	849	—	15	—	—	15	9	6	15	313	246	559	—
1873—74	28	—	—	28	16	12	28	615	459	1,074	—	20	—	—	20	14	7	21	519	355	874	—
1874—75	31	—	—	31	16	15	31	547	449	996	—	21	—	—	21	15	10	25	462	338	800	—
1875—76	35	—	—	35	18	17	35	630	504	1,134	109	25	—	—	25	18	9	27	495	357	852	319
1876—77	37	—	—	37	19	19	38	689	567	1,256	250	34	—	—	34	23	13	36	642	537	1,179	385
1877—78	39	—	—	39	20	19	39	681	570	1,251	283	38	—	—	38	23	16	39	812	606	1,418	494
1878—79	38	—	—	38	20	18	38	712	603	1,315	319	40	—	—	40	26	15	41	859	636	1,495	732
1879—80	39	—	—	39	20	19	39	719	606	1,325	382	41	—	—	41	28	15	43	940	684	1,624	980
1880—81	39	—	—	39	20	19	39	739	586	1,325	400	51	—	—	51	33	20	53	1,162	839	2,001	770
1881—82	44	—	—	44	23	21	44	843	667	1,510	540	53	—	—	53	31	24	55	1,079	846	1,925	1,020
1882—83	46	—	—	46	23	23	46	907	657	1,564	660	54	—	—	54	32	24	56	1,252	951	2,203	1,221
1883—84	50	—	—	50	27	23	50	922	701	1,623	734	56	—	—	56	33	25	58	1,290	920	2,210	1,353
1884—85	53	—	—	53	29	24	53	903	684	1,587	739	66	—	—	66	41	27	68	1,440	1,053	2,493	1,444
1885—86	57	—	—	57	32	25	57	999	745	1,744	875	72	—	—	72	45	29	74	1,528	1,138	2,666	1,685

Tavastehus län.										Wiborgs län.												
Antal skolor.			Lärare-personalen.		Elever i folkskolan.			Elever i barnskolan.	Antal skolor.			Lärare-personalen.		Elever i folkskolan.			Elever i barnskolan.					
Finnska.	Finnsk-Svenska.	Svenska.	Summa.	Lärarinor.	Lärare.	Gossar.	Flickor.		Summa.	Finnska.	Svenska.	Finnsk-Svenska.	Summa.	Lärarinor.	Lärare.	Gossar.		Flickor.	Summa.			
32	—	—	32	21	11	32	700	448	1,148	—	18	—	—	18	10	9	19	443	237	680	—	
33	—	—	33	23	10	33	694	497	1,191	—	30	—	—	30	18	16	34	678	397	1,075	—	
39	—	—	39	28	12	40	895	616	1,511	—	31	—	—	31	20	17	37	743	397	1,140	—	
44	—	—	44	30	16	46	882	656	1,538	—	36	—	—	1	37	24	21	45	833	419	1,252	—
43	—	—	43	30	13	43	978	687	1,662	156	36	—	—	1	37	25	17	42	990	478	1,474	293
47	—	—	47	31	17	48	1,040	777	1,817	457	42	—	—	1	43	25	22	47	1,169	650	1,819	543
50	—	—	50	32	18	50	1,076	804	1,880	350	48	—	—	1	49	29	25	54	1,250	672	1,922	788
55	—	—	55	34	21	55	1,265	993	2,258	580	55	—	—	1	56	33	29	62	1,339	793	2,132	788
60	—	—	60	37	23	60	1,488	1,044	2,532	674	59	—	—	1	60	35	31	66	1,472	842	2,314	924
61	—	—	61	37	24	61	1,442	1,028	2,470	774	65	—	—	1	66	36	33	69	1,482	834	2,316	957
71	—	—	71	40	31	71	1,495	1,191	2,686	753	69	—	—	1	70	41	34	75	1,484	859	2,343	1,076
73	1	—	74	42	33	75	1,700	1,393	3,093	975	75	—	—	1	76	43	38	81	1,759	1,002	2,761	1,350
79	2	—	81	43	41	84	1,811	1,518	3,329	1,033	78	—	—	1	79	47	38	85	1,833	1,025	2,858	1,508
80	3	—	83	43	43	86	1,699	1,535	3,234	1,121	86	1	—	1	88	50	45	95	1,947	1,120	3,067	1,706
81	3	—	84	45	42	87	1,789	1,547	3,336	1,318	90	1	1	2	94	54	46	100	1,933	1,264	3,197	1,946

Wasa län.										Uleåborgs län.											
Antal skolor.			Lärare-personalen.		Elever i folkskolan.			Elever i barnskolan.	Antal skolor.			Lärare-personalen.		Elever i folkskolan.			Elever i barnskolan.				
Finnska.	Finnsk-Svenska.	Svenska.	Summa.	Lärarinor.	Lärare.	Gossar.	Flickor.		Summa.	Finnska.	Svenska.	Finnsk-Svenska.	Summa.	Lärarinor.	Lärare.	Gossar.		Flickor.	Summa.		
17	3	—	20	16	4	20	731	378	1,109	—	5	—	—	5	5	—	5	160	55	215	—
16	4	—	20	16	4	20	650	315	965	—	7	—	—	7	5	2	7	156	124	280	—
23	3	—	26	19	7	26	881	469	1,350	—	10	—	—	10	7	4	11	242	194	436	—
25	5	—	30	26	10	36	909	595	1,504	—	10	—	—	10	7	3	10	147	127	305	—
27	6	—	33	26	9	35	1,054	634	1,688	323	16	—	—	16	12	4	16	382	266	648	55
28	10	—	38	29	10	39	1,245	733	1,978	606	19	—	—	19	14	5	19	347	274	621	227
31	12	—	43	34	9	43	1,192	750	1,942	896	21	—	—	21	14	7	21	434	337	771	186
35	19	—	54	42	14	56	1,607	919	2,526	659	21	—	—	21	15	6	21	392	305	697	209
39	26	1	66	51	16	67	1,995	1,130	3,125	1,427	21	—	—	21	15	6	21	487	394	881	218
45	27	1	73	55	19	74	2,074	1,242	3,316	1,467	22	—	—	22	15	7	22	523	353	876	226
46	30	1	77	59	20	79	2,069	1,300	3,369	1,777	28	—	—	28	20	8	28	651	385	1,036	556
50	31	1	82	63	21	84	2,269	1,461	3,730	2,376	34	—	—	34	23	11	34	783	486	1,269	629
57	34	1	92	73	21	94	2,636	1,600	4,236	2,529	39	—	—	39	27	12	39	878	585	1,463	799
62	37	—	99	79	22	101	2,725	1,726	4,451	2,574	44	—	—	44	31	13	44	911	615	1,526	1,090
68	38	—	106	84	24	108	2,888	1,799	4,687	2,962	45	—	—	45	33	12	45	923	593	1,516	1,109

Läseår.	Sammandrag för hela landet.											
	Antal skolor.					Lärarepersonalen.			Elever i folkskolan.			Elever i barnskolan.
	Finska.	Svenska.	Finsk-Svenska.	Ryska.	Summa.	Lärare.	Lärarinor.	Summa.	Gossar.	Flickor.	Summa.	
1871—72	126	19	1	—	146	94	54	148	3,751	2,380	6,131	—
1872—73	157	24	1	—	182	113	72	185	4,153	3,002	4,155	—
1873—74	194	27	3	—	224	145	92	237	5,433	3,794	9,227	—
1874—75	217	31	2	1	251	161	111	272	5,347	3,926	9,304	—
1875—76	243	39	2	1	285	177	117	294	6,667	4,754	11,421	1,888
1876—77	270	45	3	1	319	191	140	331	7,258	5,362	12,620	3,194
1877—78	300	49	7	1	357	211	152	363	7,824	5,623	13,449	4,131
1878—79	324	59	6	1	390	233	167	400	8,691	6,370	15,061	4,840
1879—80	341	72	8	1	422	254	178	432	9,962	6,902	16,864	6,497
1880—81	373	76	7	1	457	268	196	464	10,503	7,228	17,731	6,945
1881—82	408	77	10	1	496	292	215	507	10,733	7,592	18,325	7,817
1882—83	443	81	11	1	548	312	236	548	12,230	8,669	20,899	9,938
1883—84	486	88	16	1	591	346	261	607	13,303	9,417	22,720	11,488
1884—85	520	95	17	1	633	372	278	650	13,598	9,827	23,425	12,339
1885—86	548	99	18	2	667	397	286	683	14,136	10,169	24,305	13,627

Uti förestående öfversigt ingå följande folkskolor, hvilka ej åtnjutit eller ännu ej åtnjuta bidrag af bevillningsmedel:

ifrån 1872—73 Ehnroos'ska skolan i Mäntsälä till 1884—85, Siitoinnska folkskolan i Sordavala till 1879—80 och Nygårds uppfostringsanstalt; ifrån 1873—74 Tavastby folkskola i Elimä till 1879—80, ifrån 1874—75 Pakkas folkskola i Orimattila till 1883—1884, ifrån 1875—76 folkskolorna å Kulla gård och vid Strömfors bruk till 1879—80, ifrån 1876—77 folkskolan i Siikais till 1878—79, ifrån 1877—78 folkskolan å Tervik-Tjusterby i Pernå till 1883—84, ifrån 1879—80 folkskolan å Wähikkälä i Janakkala till 1883—84 och folkskolan å Björnälä i Hirvensalmi till 1883—84, ifrån 1879—80 Mänttä skola i Keuru till 1882—83 och ifrån 1883—84, ifrån 1877—78 Patenniemi folkskola i Haukipudas, ifrån 1882—83 Nybergsska skolan i Thusby och från 1883—84 folkskolan å Alberga egendom i Esbo.

Af dessa hafva Siitoinnska skolan i Sordavala och skolan å Kulla gård i Strömfors upphört; utan vanligt statsunderstöd hafva fortfarande arbetat Nygårds uppfostringsanstalt, skolorna vid Mänttä bruk och å Alberga samt Nybergsska skolan, hvaremot öfriga ansökt och erhållit statsunderstöd.

Antalet af barnskolornas elever hafva upptagits från läseåret 1875—76, emedan derförinnan fullständiga och fullt tillförlitliga uppgifter icke föreligga.

Sedan de första statsunderstöden åt landets folkskolor i nåder beviljats år 1861 och efter det i nådiga förordningen af den 11 Maj 1866, angående organisation af folkskoleväsendet i landet, stadgats, att högre folkskola på landet tilldelas af allmänna medel lönebidrag af 600 mark för lärare och 400 mark för lärarinna, hafva folkskolorna i landets respektiva län under 20-års perioden 1866—86 beviljats sådana lönebidrag till nedanstående belopp:

Beviljade:	Nylands län.	Åbo och Björneborgs län.	Tavastehus län.	Wiborgs län.	St Michels län.	Kuopio län.	Wasa län.	Uleåborgs län.	Summa.
	Smc	Smc	Smc	Smc	Smc	Smc	Smc	Smc	Smc
Till 1866 års slut	1,000	—	2,900	700	600	—	840	—	6,040
År 1867 . . .	—	—	4,400	500	1,400	1,000	1,200	—	8,500
1868 . . .	2,800	—	3,000	800	1,000	1,000	3,160	—	11,760
1869 . . .	2,400	1,200	2,200	1,000	4,000	1,600	6,000	600	19,000
1870 . . .	9,600	5,200	2,300	4,600	3,400	800	2,400	1,600	29,900
1871 . . .	3,600	5,200	3,000	4,200	2,600	3,600	2,200	1,200	25,600
1872 . . .	2,400	1,000	3,200	3,600	1,000	800	1,200	1,400	14,600
1873 . . .	2,400	2,000	3,200	1,400	1,000	2,200	4,000	600	16,800
1874 . . .	3,200	4,400	600	2,200	2,600	600	3,800	—	17,400
1875 . . .	3,400	400	—	1,000	2,000	4,800	1,800	4,000	17,400
1876 . . .	2,400	2,200	1,600	2,200	1,000	3,000	600	600	13,600
1877 . . .	2,400	4,600	1,800	3,400	400	1,400	3,400	—	17,400
1878 . . .	800	4,600	—	3,600	600	1,400	4,000	1,000	16,000
1879 . . .	1,200	1,800	3,200	1,200	400	600	5,400	600	14,400
1880 . . .	400	6,000	1,800	5,800	400	3,800	5,000	—	23,200
1881 . . .	400	5,800	4,800	2,800	2,000	2,000	4,000	3,800	25,600
1882 . . .	2,400	4,800	2,200	3,000	400	1,000	4,400	3,800	22,000
1883 . . .	3,800	5,000	2,600	4,200	2,200	1,600	5,400	3,600	28,400
1884 . . .	2,200	4,800	1,200	4,200	1,600	5,200	4,000	2,000	25,200
1885 . . .	2,800	2,200	800	2,800	2,800	2,400	3,400	1,800	19,000
1886 . . .	2,000	3,400	5,800	10,200	—	2,800	7,200	4,000	35,400

Anmärkning I. Enligt nådiga resolutioner hafva beviljats år 1877 21,700 mark, år 1879 23,700, år 1880 30,400, år 1881 27,400, år 1884 25,600, år 1885 31,100 och 1886 36,600 mark, men då uti dessa summor ingå förut beviljade anslag, hvilka antingen endast förhöjts eller beviljats fortsättningsvis, hafva endast de summor upptagits, med hvilka statsverkets utgifter effektivt ökats.

Anmärkning II. Uti dessa anslagsbelopp ingår icke bidraget till folkskolan vid Korpo-Utö lotsstation, hvilket anslag med 600 mark beviljats ur allmänna statsmedel jemlikt Finans-Expeditionens i Kejsrerliga Senaten skrivelse af den 10 December 1884.

Enär en del af i ofvanstående öfversigt intagna anslag redan upphört och lönebidragen, enligt nådigt beslut af den 19 Mars 1886, från den 1 Januari samma

år höjts till 800 mark för lärare och 600 mark för lärarinna, äfvensom löneförhöjningarna ökats i samma förhållande, kan af dessa uppgifter någon upplysning icke vinnas om beloppet af de anslag, hvilka vid 1886 års utgång voro ställda till folkskolornas på landet disposition, och intages här därför nedanstående summariska uppgift öfver dessa anslags belopp vid utgången af år 1886.

Beviljade:	Nylands län.	Åbo och Björneborgs län.	Tavastehus län.	Wiborgs län.	S:t Michels län.	Kuopio län.	Wasa län.	Uleåborgs län.	Summa.
	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>
Lönebidrag. . . .	69,800	88,020	68,000	82,800	42,600	57,600	95,200	40,600	544,620
Löneförhöjningar	4,140	3,680	4,760	3,840	2,460	3,140	2,960	1,700	26,680
Summa	73,940	91,700	72,760	86,640	45,060	60,740	98,160	42,300	571,300

Utom förut omförmälda anslag till folkskoleväsendet i städerna och på landet hafva anslag beviljats till honorarier och tryckningskostnader för läroböcker, gratifikation, reseunderstöd, till slöjdundervisningens befrämjande, till beredande af lärare och lärarinnor vid barnskolorna och för tryckning af statistiska publikationer m. fl. andra tillfälliga ändamål: år 1866 4,600 mark, 1867 2,400 mark, 1868 1,380 mark, 1869 1,200 mark, 1870 600 mark, 1871 500 mark, 1872 540 mark, 1873 700 mark, 1874 2,104 mark 50 penni, 1875 2,603 mark 88 penni, 1876 5,452 mark 54 penni, 1877 2,000 mark, 1878 5,141 mark 89 penni, 1879 2,371 mark 25 penni, 1880 10,400 mark, 1881 8,000 mark, 1882 8,000 mark, 1883 9,200 mark, 1884 13,720 mark, 1885 15,375 mark och år 1886 30,425 mark, hvaraf 13,000 mark i bidrag till fonden för folkskollärarenes i städerna pensionering och 5,000 mark till utgifvande af sjukunderstöd åt nödställda lärare samt 2,500 mark till inrättande af tvenne folkskolor i Salmis socken.

Till folkskollärarinnornas understöds-kassa beviljades år 1877 30,000 mark, och till folkskollärarenes enke- och pupillkassa år 1877 af statsmedel såsom grundfond 200,000 mark och år 1879 af bevillningsmedel ett bidrag af 50,000 mark.

Af det till Öfverdirektörens disposition ställda anslaget för uppmuntran af förtjenta lärare har hälften årligen öfverlemnats till Öfverinspektorns för folkskolorna förfogande och har af honom utdelats dels såsom uppmuntran åt nitiska lärare och lärarinnor, dels användts för att bereda i tjänst redan anställda lärare tillfälle till vidare förkofran genom besök och vistelse vid seminarierna.

Öfver utdelningen af Furuhjemska donationsfondens räntemedel till underhållande af obemedlade elever vid landets folkskolor ingår särskild berättelse, afgifven af Öfverinspektorn för folkskolorna.

Utom förenämnda Furuhjemska donation och några mindre stipendii-fonder vid landets seminarier och dylika fonder vid folkskolorna, af hvilka någon öfersigtlig sammanställning ännu icke kunnat uppgöras i brist på fullt exakta

och likformiga uppgifter, hafva folkskolorna haft lyckan emottaga den Standertskjöldska donationen, hvarom närmare uppgifter här längre fram skola lemnas; Assessor Elis Holms donation enligt testamente af den 26 April 1881, stor 60,000 mark, hvaraf folkskollärarenes och lärarinnornas pensionskassor skola erhålla hvar sin hälft, och räntan deraf, innan kapitalets öfverlemnande till kassorna skett, disponeras till en stipendiifond för eleverna vid seminarium i Jyväskylä, samt Kanslirådet Elias Lönnrots donation, enligt testamente af den 27 April 1882, till inrättande af en fullständigare högre folkskola för flickor för Sammatti och Karislojo kommun, hvilken donation af exekutor testamenti Kanslirådet Carl Gustaf Borg den 6 Mars 1886 inlevererats till Finlands Statskontor med 72,558 mark 27 penni.

Ehuru folkskolan på landet såsom en ny för folket okänd institution kämpat med flera svårigheter, har den dock under hela denna period gjort ständiga framsteg och vunnit allt större utbredning. För att visa denna utveckling intagas här nedanstående summariska översigter:

Antal kommuner med folkskolor under läsåret 1871—1872.

	Kommuner.	Skolor.
Nylands län	19	33
Åbo och Björneborgs län	5	6
Tavastehus län	20	30
Wiborgs län	11	25
S:t Michels län	11	21
Kuopio län	5	13
Wasa län	16	19
Uleåborgs län	5	5
Summa	92	152

Läsåret 1875—76.

	Kommuner.	Skolor.
Nylands län	32	63
Åbo och Björneborgs län	25	33
Tavastehus län	30	43
Wiborgs län	24	37
S:t Michels län	16	35
Kuopio län	13	25
Wasa län	25	33
Uleåborgs län	13	16
Summa	178	285

Läsåret 1881—82.

	Kommuner.	Skolor.
Nylands län	36	76
Åbo och Björneborgs län	56	77
Tavastehus län	40	71
Wiborgs län	34	70
S:t Michels län	20	44
Kuopio län	27	53
Wasa län	48	77
Uleåborgs län	23	28
Summa	284	496

Antalet kommuner, a) åt hvilka beviljats statsunderstöd till utgången af år 1886, b) hvilka hade fast folkskola, c) hvilka försäkrat sig om statsunderstöd för tillernad folkskola, d) hvilka ingen känd åtgärd vidtagit för inrättande af folkskola.

	Antal kommuner, åt hvilka statsunderstöd beviljats.				Kommuner, hvilka hade fast folkskola i verksamhet läsåret 1885—86 med eller utan statsunderstöd.	Kommuner, åt hvilka beviljats understöd före utgången af år 1886, men hvilka ej hade fast folkskola 1885—86.	Kommuner, hvilka hvarken hade fast folkskola läsåret 1885—86 eller försäkrat sig om understöd före 1886 års utgång.	Summa summanum.
	Intill 1885 års utgång.	Under år 1886.		Intill 1886 års utgång.				
		För första gången.	Tillskottsanslag.					
Landskommunerna.								
Nylands län	38	—	2	38	38	—	1	39
Åbo och Björneborgs län	81	3	2	84	79	5	36	120
Tavastehus län	45	1	5	46	45	1	3	49
Wiborgs län	41	3	6	44	42	2	10	54 *
S:t Michels län	25	—	—	25	25	—	2	27
Kuopio län	30	—	4	30	30	—	2	32
Wasa län	60	5	4	65	59	6	17	82
Uleåborgs län	38	3	3	41	37	4	27	68
Summa	358	15	26	373	355	18	98	471

* Tillkomma Miehikkälä och Soanlaks nya församlingar.

Landskommuner med 1, 2, 3 o. s. v. folkskolor under läsåret 1885—1886.

	Landskommuner med								Summa landskommuner med folkskola.
	1 skola.	2 skolor.	3 skolor.	4 skolor.	5 skolor.	6 skolor.	7 skolor.	8 skolor.	
Nylands län	12	11	8	2	2	1	1	1	38
Åbo och Björneborgs län	54	20	3	1	1	—	—	—	79
Tavastehus län	20	16	5	3	1	—	—	—	45
Wiborgs län	12	17	8	3	1	—	1	—	42
S:t Michels län	7	9	6	1	2	—	—	—	25
Kuopio län	10	10	4	3	1	1	1	—	30
Wasa län	34	10	10	3	2	—	—	—	59
Uleåborgs län	29	8	—	—	—	—	—	—	37
Summa	178	101	44	16	10	2	3	1	355

De kommuner, hvilka vid 1886 års utgång ännu icke vidtagit någon åtgärd till inrättande af folkskola, äro i:

Nylands län.

Jaala, som likväl år 1887 ansökt statsunderstöd.

Åbo och Björneborgs län.

Kumlinge, Brändö, Sottunga, Kökar, Jomala, Pyhämaa, Nystads landsförsamling, Iniö, Gustafs kapell, Welkua, Lokalaks, Nagu, Houtskär, Merimasku, Karjala, Wehmalais, Lemo, Willnäs, Kustö, Hiitis, Suomsjärvi (erhållit statsunderstöd $\frac{2}{5}$ 1887), Muurla, Kulla, Pämärk, Honkilähti, Raumo landsförsamling, Yläne, Jämijärvi (erhållit statsunderstöd $\frac{2}{3}$ 1887), Karvia (erhållit statsunderstöd $\frac{2}{5}$ 1887), Kiikais, Orihpää, Brunkkala, Wahto, Rusko, Nädendals landsförsamling och Paattis.

Tavastehus län.

Berttula, Sommarnäs och Kuorehvesi (Kuorehvesi erhöi statsunderstöd $\frac{4}{3}$ 1887).

Wiborgs län.

Klemis, Taipalsaari, Suomenniemi, Ilmes, Tiurula, Leppälähti, Suojärvi, Korpiselkä, Rautjärvi och Michikkälä. Åtgärd om inrättande af folkskola är vidtagen redan i Suojärvi, Korpiselkä och Rautjärvi. Frånräknas Leppälähti, som ingår numera i Soanlähti, samt Ilmes och Tiurula såsom delar af Hiitola, återstå endast fyra församlingar.

S:t Michels län.

Luhanko och Jäppilä.

Kuopio län.

Bräskylä och Rautavaara.

Wasa län.

Bötom, Korsnäs, Peräseinäjoki, Petalaks, Bergö, Solf (erhållit statsunderstöd $\frac{4}{3}$ 1887), Replot, Purmo, Perho, Lestijärvi, Kortjesjärvi, Soini, Töysä, Pihlajavesi, Sumiais, Jyväskylä och Urais.

Uleåborgs län.

Temmes, Utajärvi, Öfverkiminki, Jokijärvi, Rautio, Evijärvi, Merijärvi, Salo, Revolaks, Reisjärvi, Piippola, Pulkmila, Kestilä, Kajana, Hyrynsalmi, Puolanko, Ristijärvi, Suomussalmi, Karunki, Turtola, Kolari, Kemiträsk, Kuolajärvi, Muonioniska, Enontekis, Sodankylä och Enare.

Såsom af denna förteckning framgår är det hufvudsakligen i splittringen i alltför små kommuner, hvilkas förmåga till allmänna företag är ringa, som väl lat, att ett så stort antal kommuner ännu sakna folkskolor i Åbo och Wasa län. I Wasa län råder det anmärkningsvärda förhållande, att många kommuner på intet sätt kunnat förmås att uppsätta gemensamma folkskolor, utan har omsorgen härom lemnats åt enskilda skoldistrikt eller för saken intresserade personer, åt hvilka stundom lemnats bidrag af kommunens andel i bränvinsskatten.

Befolkningens gleshet och bristande tillgångar hafva inom Uleåborgs län sannolikt utgjort det största hindret för folkskolans utbredning, emedan i dessa trakter af vårt land med folkskolan förenade elevquarter i de flesta fall torde vara ooundgängliga.

Med långt större svårigheter, än i städerna, har folkskolan haft att kämpa på landet. Men dessa svårigheter hafva redan ofta framhållits och hafva äfven rönt Regeringens och Ständernas välvilliga uppmärksamhet. Ändringen i kompetensvilkoren och löneförbättringen åt lärarepersonalen samt en permanent och med skolans angelägenheter förtrogen inspektion gifva skäl att hoppas, det många härförinnan öfverklagade brister skola försvinna af sig sjelfva. Likväl torde några önskningsmål, grundade på en längre erfarenhet, förtjena att framhållas.

Uti nådiga folkskoleförordningen lemnas ej några föreskrifter derom, huru länge en tjänst kan få stå ledig och skötas af vikarie utan att anslås ledig till ansökning. Sättet för tjänsters besättande (§ 129) borde bringas i närmare öfverensstämmelse med de stadganden, hvilka gälla statens och kyrkans tjänster, äfvensom bestämd dag utsättas för lärares af- och tillträde till tjänst. Förhållandet emellan folkskoledirektion och lärares sterbhus under den efter lärarens frånfälle inträdande vikariattiden borde närmare bestämmas, äfvensom hvem det tillkommer att vid inträffad tjänstledighet för lärare bestämma vikariens lönevilkor, äfvensom närmare bestämningar utfärdas om fördelningen af dessa (§ 132). Då

behovet af biträdande lärare och lärarinnor synes blifva allt större, enär flera skolor ej mera kunna emottaga alla inträdessökande, borde vilkoren, under hvilka lönebidrag beviljas af allmänna medel för sådana lärare, närmare bestämmas (§ 128), emedan de i § 117 stadgade i många sådana fall äro för svåra. Vilkoren för bildande af skoldistrikt och dessas förhållande till kommunens gemensamma skola, dess skolkassa samt vid de förut uppförda skolhusen möjligen häftande gäld borde närmare bestämmas (§ 119), emedan dessa omständigheter ofta gifvit anledning till rättegångar. Behovet af en bättre ordnad, ändamålsenligare sammanställd och prisbilligare lärobokslitteratur börjar äfven alltmera göra sig kämbart.

3. Allmänna folkskolemötena.

Sedan Öfverinspektorn för folkskolorna genom ett i nåder beviljad anslag kommit i tillfälle att sätta i verkställighet stadgandet i § 8 mom. 8 nådiga förordningen af den 11 Maj 1866, hölls det 1:sta allmänna folkskolemötet år 1869 i Jyväskylä. Derefter hafva det 2:dra år 1872, 3:dje 1875, 4:de 1878 och det 5:te 1881 hållits likaledes i Jyväskylä, hvaremot det 6:te hölls år 1884 vid seminarium å Kymölä och det 7:de år 1887 i Ekenäs. Intresset för dessa möten har, såsom man med säkerhet kan sluta af det vid hvarje möte ökade antalet deltagare, varit i stigande. Det är ej ringaste tvifvel underkastadt att dessa möten ej blott genom de vid dem förda allmänna öfverläggningarna, utan äfven genom utställningarna vid desamma samt genom det utbyte af åsigtter och erfarenheter, hvilka bereds folkskolläraren, som i en aflägsen landsort ofta är lemnad ensam och utan andliga impulser, verkat i hög grad lifvande och upprätthållit intresset för arbetet vid folkskolan. De af allmänna medel beviljade kostnaderna för dessa möten hafva uppgått för det 1:sta till 2,600 mark, det 2:dra, 3:dje, 4:de och 5:te till 4,000 samt för det 6:te och 7:de till 5,000 mark.

Genom i nåder beviljade reseunderstöd hafva några medlemmar af vår lärarepersonal dessutom kommit i tillfälle att bevista allmänna nordiska skolmötena i Göteborg, Christiania, Stockholm och Köpenhamn. Utom vid folkskolemöten och länens landtbruksmöten hafva våra folkskolor och seminarier deltagit i allmänna handslöjdsutställningen i Helsingfors 1875, allmänna industriutställningen i Helsingfors 1876, allmänna finska landtbruksmötet i Åbo 1881, utställningen i Moskva 1881, äfvensom i verldsutställningen i Paris år 1878. Sommaren 1885 under det då inträffade Kejsaresöket hölls en utställning af handarbeten utslutande från landets seminarier och folkskolor, för hvilken kostnaderna uppgingo till 14,488 mark 61 penni.

4. Inspektionen.

Då folkskolornas antal ännu var jmförelsevis ringa, var det möjligt för Öfverinspektorn att utan biträde handhafva inspektionen öfver desamma. Men ju mera detta antal ökades, desto kännbarare blef äfven behovet af en ordnad, af sakkunniga personer utöfvad närmare uppsigt öfver dessa skolors verksamhet, hvilken numera för Öfverinspektorn ensam ej var möjlig. Detta behof framhöll Öfverstyrelsen i sin underdåniga berättelse om folkskoleväsendets tillstånd under läseåret 1871—72 och uttalade önskligheten deraf, att hela landet indelades uti större inspektionsdistrikt, så att en folkskoleinspektor skulle finnas i hvarje län. Sedan folkskolornas antal stigit till 231, hemställde Öfverstyrelsen i underdånig skrifvelse den 23 Januari 1873 om tillsättande af en andre öfverinspektor för folkskolorna med säte och stämma i Öfverstyrelsen. I bref från Ecklesiastik-Expeditionen af den 28 derpåföljande Mars, underrättades Öfverstyrelsen, att dess förslag på anförda skäl ej vunnit Kejsrerliga Senatens bifall, och anbefalldes derjente att i vederbörlig ordning utse inspektorer enligt stadgandet i folkskoleförordningens § 11. Då denna fråga i följd häraf åter förekom till behandling, hemställde Öfverstyrelsen i underdånighet med hänsyn till svårigheten att finna lämpliga personer, hvilka jente sina ordinarie göromål ville och kunde åtaga sig inspektorsbefattningarna, och omöjligheten att på ett tillfredsställande sätt sålunda ordna inspektionen; huruvida ej tre inspektorer för folkskolorna i hela landet med ett arvode af 2,000 à 3,000 mark och ersättning för verkställda resor enligt gällande resereglemente kunde tillsättas. Såsom svar å denna underdåniga hemställan afläts Kejsrerliga Senatens bref af den 16 Januari 1874, hvarigenom Öfverstyrelsen anbefalldes ofördröjligen vidtaga åtgärd om tillsättande af i nådiga förordningen den 11 Maj 1866 § 11 föreskrifna lokalinspektorer. Omedelbart skred Öfverstyrelsen nu till fullgörandet af denna nådiga befallning. I följd af svårigheten att på en hand förena inspektionen af ett större antal skolor, voro redan år 1874 lokalinspektorer anställda till ett antal af 25. Ju mera folkskolornas antal ökades, desto större blef år ifrån år svårigheten att vidhålla en bestämd indelning af inspektionsområdena; sålunda var Öfverstyrelsen tvungen att bestämma distriktens omfång efter de personers önskan, hvilka voro villiga att emottaga det erbjudna uppdraget. Men detta oaktadt blef det ej alltid möjligt att vid inträffad ledighet fylla alla platser, så att en del distrikt i brist på något så när lämpliga och för uppdraget hugade personer stundom måste ett år och derutöfver stå lediga. År 1885, då lokalinspektionen ordnades på det i nådiga kungörelsen af den 30 Maj 1884 föreskrifna sättet, var inspektionsdistriktens antal 49.

Sedan denna angelägenhet varit föremål för landets Ständers öfverläggningar och förslaget om tillsättande af fast anställda folkskolinspektorer vid landt-

dagen 1877—78 fallit, men vid 1882 års landtdag godkäfts, emanerade nyssåberopade nådiga kungörelse, angående nya tjänstebefattningar vid Öfverstyrelsen för skolväsendet i Finland samt inspektion af folkskolorna på landet. Enligt denna nådiga kungörelse handhafves inspektionen ifrån den 1 Juli 1885 af en för hvarje län tillförordnad inspektor med 4,000 marks årligt arvode och ersättning för sina förrättningar enligt gällande resereglemente. Uti samma nådiga kungörelse beviljades ett anslag af 2,000 mark att å Öfverstyrelsens stat uppföras såsom reseunderstöd, att på gjord ansökning tilldelas någon af desse inspektorer.

Ehuru folkskolornas antal numera så ökats, att 8 inspektorer hafva svårt att medhinna alla dem enligt af Öfverstyrelsen den 1 Juni 1885 utfärdad instruktion tillhörande åligganden, har likväl nu redan en märkbar förändring till det bättre på detta område försports. Sedan de nyinrättade inspektorstjänsterna under vintern 1885 på Öfverstyrelsens underdåniga förslag blifvit besatta, beviljades på Öfverinspektorns för folkskolorna derom gjorda anhållan, jemlikt Ecklesiastik-Expeditionens skrifvelse af den 19 Juni 1885, anslag för ett sammanträde af de utsedde inspektorerne, hvilket egde rum i början af derpåföljande September.

Då tre seminarier i landet kommit till stånd och antalet folkskolor så betydligt ökats, att det för Öfverinspektorn för folkskolorna ej vidare var möjligt att fullgöra alla på honom ankommande göromål och statistiska arbeten, beviljades genom Hans Kejsrerliga Majestäts nådiga bref af den 3 September 1875 åt Öfverinspektorn ett biträde med ett årligt arvode af 3,000 mark och af Kejsrerliga Senatens dispositionsmedel, jemlikt Ecklesiastik-Expeditionens skrivelser af den 29 November 1878, 14 December 1882, 21 December 1883 och 19 December 1884, för ytterligare biträde tillsvicare ett årligt anslag af 2,000 mark, äfvensom jemlikt Ecklesiastik-Expeditionens skrifvelse af den 3 December 1880 ett arvode af 3,000 mark till aflönande af en kanslist för folkskoleärendena. Ifrån år 1875 har Öfverinspektorn för folkskolorna sålunda haft ett biträde med ett arvode af 3,000 mark till år 1878, då detta arvode genom det beviljade anslaget af Kejsrerliga Senatens dispositionsmedel höjdes till 5,000 mark, och ifrån år 1881 ett andra biträde med ett arvode af 3,000 mark, hvilka befattningar genom nådiga kungörelsen af den 30 Maj 1884 förändrats till en fast folkskoleinspektorstjänst, med årlig lön af 4,000 mark och ett tjänstgöringsarvode af 1,000 mark, samt en kanslisttjänst för folkskoleärendena vid Öfverstyrelsen med årligt arvode af 3,000 mark.

Utom de å Öfverstyrelsens stat upptagna löneförmoner åt Öfverinspektorn för folkskolorna och åt honom tillförordnade, ofvan omförmälda biträden, hafva för inspektionen af folkskolorna och seminarierna i resekostnader och ifrån den 1 Juli 1885 i arvoden utgifvits följande belopp:

År 1868	1,769	mark 60	penni.	
” 1869	961	” 30	”	
” 1870	1,640	” 48	”	
” 1871	1,911	” 65	”	
” 1872	2,702	” 63	”	
” 1873	1,960	” 08	”	
” 1874	2,235	” 96	”	
” 1875	7,994	” 69	”	
” 1876	11,297	” 99	”	
” 1877	10,925	” 49	”	
” 1878	10,742	” 93	”	
” 1879	12,877	” 44	”	
” 1880	17,330	” 31	”	
” 1881	15,224	” 93	”	
” 1882	17,600	” 22	”	
” 1883	23,256	” 94	”	
” 1884	22,484	” 89	”	
” 1885	Distriktsinspektorerne	27,145:	79		
	Läneinspektorerens arvoden	16,000:	—		
	Öfverstyrelsemedlemmarnes och läne-				
	inspektorerens reseräkningar	1,079:	82	44,225:	61.
” 1886	Läneinspektorerens arvoden	32,000:	—		
	Reseräkningar	25,407:	59	57,407:	59.

5. Lagstiftnings- och organisationsåtgärder från år 1866 till 1886.

Uti vår folkskolas lagstiftning böra här främst antecknas Hans Kejsersliga Majestäts nådiga kungörelse angående slutlig organisation af folkskoleväsendet i Finland, Hans Kejsersliga Majestäts nådiga förordning angående organisation af folkskoleväsendet i landet, Hans Kejsersliga Majestäts nådiga stadga om läroplaner för såväl folkskollärare- och lärarinneseminarier i Finland, som den vid sådan läroanstalt inrättade normalskola, alla utfärdade den 11 Maj 1866.

Uti bref från Ecklesiastik-Expeditionen i Kejsersliga Senaten af den 10 Juni 1867 underrättades Öfverinspektorn ej mindre om Hans Kejsersliga Majestäts höga beslut, att det första gången skeende besättandet af lärarepersonalen vid folkskollärare- och lärarinneseminariet i Jvääskylä finge ske utan iakttagande af de i nådiga förordningen af den 11 Maj 1866 föreskrifna omgångar; än ock derom

att fullmakt utfärdats åt de lärare och lärarinnor vid denna anstalt, hvilka under prof tiden visat sig sitt kall fullt vuxna.

Den 2 Mars 1869 utfärdades nådigt reglemente för den å Kyllälä eller Nygårds hemman i Wiborgs socken inrättade uppfostringsanstalt för fattiga och värlösa barn, genom hvilket reglemente denna anstalt ställdes under Öfverinspektorns för folkskolorna inseende och undervisningen för dess skyddslingar organiserades i närmaste öfverensstämmelse med den vid landets högre folkskolor.

Genom bref från Ecklesiastik-Expeditionen i Kejslerliga Senaten af den 13 Maj 1869 meddelades Öfverinspektorn för folkskolorna tillstånd, att vid seminariets i Jväsckylä såväl manliga som qvinliga afdelning elevernas antal vid internaten finge ökas till 35.

Genom nådig kungörelse af den 15 Juli 1869 erhöil § 26 i nådiga förordningen den 11 Maj 1866 förändrad lydelse derhän, att höstterminen vid seminarierna komme att begynna den 20 Augusti och vårterminen att slutas den 20 Juni med iakttagande deraf, att jul-, påsk- och pingstferierna bestämdes så, att de icke gjorde intrång i den föreskrifna lärotiden af 41 veckor.

Den 5 Augusti 1869 fastställde Kejslerliga Senaten ett program för seminariielevernas praktiska utbildning för lärare- och lärarinnekallet vid seminarium i Jväsckylä.

Den 24 November 1869 utfärdades Hans Kejslerliga Majestäts nådiga förordning om blifvande skollärares bildning vid Kejslerliga Alexanders-Universitetet och de kunskapsprof, som af sökande till skolläretjenst skola afläggas, hvilken förändring jemlikt § 31 i nådiga förordningen af den 11 Maj 1866 egde i vissa delar tillämpning äfven å seminariilärares kompetens.

Näst nådiga förordningen af den 11 Maj 1866 är af vigt för landets folkskoleväsende Hans Kejslerliga Majestäts nådiga förordning af den 24 November 1869, angående inrättandet af en Öfverstyrelse för skolväsendet, genom hvilken förordning den närmare tillsynen och ledningen af folkskolan förenas inom samma embetsverk, som den af landets öfriga läroverk, och öfverinspektorn för folkskolorna intager sin plats vid styrelsen samt förflyttas från Jväsckylä till landets hufvudstad.

Genom bref från Ecklesiastik-Expeditionen af den 22 December 1869 meddelades Öfverinspektorn Kejslerliga Senatens svar å gjord förfrågan om tillämpningen och rätta tolkningen af § 37, jemförd med § 25 i nådiga förordningen den 11 Maj 1866, med afseende å lärarekollegiets sammansättning vid behandlingen af frågor om begången förseelse af elev.

Genom bref af den 8 Mars 1870 från Civil-Expeditionen i Kejslerliga Senaten meddelades, på derom gjord framställning, direktorn för seminarium i Jväsckylä portofrihet för embetskorrespondens.

Uti bref från Ecklesiastik-Expeditionen i Kejslerliga Senaten af den 12

Mars 1870 meddelades nådigt tillstånd att öka internernas antal vid seminarium i Jyväskylä till det i nådiga förordningen af den 11 Maj 1866 bestämda antalet af 45 å hvardera afdelningen.

Då vid tillämpningen af § 55 i nådiga förordningen den 11 Maj 1866 lärarekollegium vid beviljande af internplats å seminariets 2:dra och 3:dje klass främst fäst sig vid styrkt fattigdom och först, sedan de mest obemedlade erhållit sådan plats, vid §:ns slutord om kunskaper och goda anlag och deraf varit följden ej blott att internafgifterna oregelbundet influtit, utan äfven att elever från bildade hem, synnerligen vid qvinliga afdelningen, hvilka välgörande skulle inverkat på samlifvet vid internatet, icke vunnit inträde, hade seminariets direktor uti skrifvelse till Öfverinspektör anhållit om åtgärd till vinnande af ändring i dessa missförhållanden, hvarefter Kejsrerliga Senaten på Öfverinspektörens gjorda hemställan pröfvade skäligt ålägga lärarekollegium att vid beviljandet af internplatser, sedan i § 56 medgifna friplatser bortgifvits, afse säkerheten deraf, att årsafgifterna för hvarje internelev, som ej innehar friplats, vederbörligen inflyta. Detta beslut är meddeladt Öfverstyrelsen uti skrifvelse af den 4 Augusti 1870 från Ecklesiastik-Expeditionen.

Den 12 Maj 1870 förhöjdes, jemlikt Ecklesiastik-Expeditionens i Kejsrerliga Senaten skrifvelse af denna dag, hyresmedlens belopp vid seminarium för lärare till 500 och lärarinna till 250 mark för år.

Den 17 Maj 1871 stadgades genom nådig kungörelse inrättandet af två skilda seminariiafdelningar för bildande af folkskollärare- och lärarinnor för den svenska-talande befolkningen i landet, hvilka borde begynna sin verksamhet den 1 i Ekenäs hösten 1871 och den 1 i Nykarleby hösten 1872, och fastställdes stat för desamma. Vid dessa seminarier, som i öfrigt organiserades enligt nådiga förordningen af den 11 Maj 1866, inrättades endast 30 internplatser vid hvardera.

Genom mom. 2 i nådiga kungörelsen af den 30 November 1871, angående undervisningsspråket vid lärdoms-, real- och folkskolorna i Finland, stadgades, att undervisningsspråket vid folkskolorna sjelffallet bör rättas efter befolkningens tungomål⁴.

Nådiga förordningen af den 23 Januari 1872, angående vården och underhållet af de till embetsbostäder inom civil- och ecklesiastik-staterna upplåtna lägenheter i kronans byggnader, eger betydelse äfven för seminarierna, då underhållsskyldighet genom densamma blifvit direktorerne åhvälfd.

Emedan olika mening rådt derom, huruvida centonal borde erläggas från aflöningar, utgående ur bevillningsmedel, har Hans Kejsrerliga Majestäts nådiga bref till Guvernören öfver Wasa län af den 15 Februari 1872, betydelse för seminariernas personal, emedan dess befrielse från centonal derigenom stälts utom allt tvifvel.

Hans Kejsrerliga Majestäts nådiga skolordning för Storfurstendömet Finland af den 8 Augusti 1872, ehuru densamma icke direkt berör folkskoleväsendet, måste

dock ur principiell synpunkt anses af ganska ingripande betydelse äfven för folkskolan, emedan dess § 1 uttryckligen framhåller denna skola icke såsom en inrättning för någon särskild klass, utan såsom hela samhällets bottenskola, hvilken princip varit en af de ledande vid organisationen af landets folkskoleväsende.

Sedan tvifvelsmål uppstått derom, huruvida folkskolorna vore berättigade öfvertaga och använda de såkallade Bell-Lankaster-skolorna tillfallna donationer, då de sistnämnda genom de förras tillkomst blifvit obehöfliga och därför indragits, har denna fråga erhållit en sådan lösning genom Hans Kejsrerliga Majestäts nådiga bref af den 28 November 1872, att folkskolorna berättigats disponera öfver dessa fonder.

Den 13 Mars 1873 utfärdades nådiga kungörelsen angående vissa iakttagelser vid utgifvande af folkskoleanslag ur bevillningsmedel, hvilken, med ändring af § 119 och dermed sammanhängande stadganden i nådiga förordningen af den 11 Maj 1866, öfverlemnar till Styrelsens pröfning, huruvida flera anslag för folkskolor inom samma kommun skola beviljas.

Genom Hans Kejsrerliga Majestäts nådiga förordning af den 10 Juli 1873, angående blifvande skollärares bildning vid Alexanders-Universitetet i Finland och de kunskapsprof. som af sökande till skolläretjenst skola afläggas, hvilken äfven eger tillämpning på seminariilärare, upphäfdes förut nämnda nådiga förordning af den 24 November 1869.

På derom gjord hemställan beviljades Öfverstyrelsen, jemlikt Ecklesiastik-Expeditionens i Kejsrerliga Senaten skrifvelse af den 11 Oktober 1873, rätt att tillåta omflyttning af folkskola från ett till annat ställe inom sådan kommun på landet, för hvilken anslag till upprätthållande af folkskolor blifvit beviljadt.

Genom Kejsrerliga Senatens bref af den 26 Januari 1874 anbefalldes, såsom förut nämnts, Öfverstyrelsen gå i författning om tillsättande af distriktsinspektorer för folkskolorna på landet.

Den 20 Januari samma år utfärdades Hans Kejsrerliga Majestäts nådiga kungörelser angående närmare förklaring af § 67 i nådiga förordningen den 11 Maj 1866 och § 39 mom. 8 i nådiga skolordningen den 8 Augusti 1872, rörande elevs förvisning från läroverket; och angående anslag ur folkskolebevillningsmedlen för elevers af grekisk-ryska trosbekännelsen vid folkskollärareseminarierna i Finland religionsundervisning, äfvensom Kejsrerliga Senatens bref till Öfverstyrelsen angående verkställigheten af föreskrifterna i senast nämnda nådiga kungörelse.

Genom Hans Kejsrerliga Majestäts nådiga bref till Öfverstyrelsen af den 23 Juli 1874 förordnades om anställandet tillsvidare af en biträdande lärarinna vid seminarium i Ekenäs.

Uti Kejsrerliga Senatens bref till Öfverstyrelsen för skolväsendet af den

12 Mars 1875 fastställdes de afgifter, som böra erläggas för stadfästelsebref å folkskolläraretjänster.

Jemlikt Ecklesiastik-Expeditionens skrifvelse af den 30 April 1875 beviljades föreståndarinnan vid seminarium i Jyväskylä rättighet att kostnadsfritt åtnjuta kost i internatet, hvilken rättighet sedermera utsträckts till föreståndarinnorna äfven vid öfriga seminarier.

Genom nådigt bref till Öfverstyrelsen af den 3 September 1875 förordnades om tillsättandet tillsvidare af ett biträde åt Öfverinspektorn för folkskolorna.

År 1873 hade en af Kejsrerliga Senaten nedsatt komité afgifvit betänkande om slöjdens befrämjande och uti sina förslag berört denna näringsgrens utbredande och befrämjande äfven genom folkskolan, med anledning hvaraf Kejsrerliga Senaten, efter det Öfverstyrelsen afgifvit underdånigt betänkande i ärendet, genom skrifvelse från Ecklesiastik-Expeditionen af den 22 April 1875 anbefalldes Öfverstyrelsen att förelägga tredje allmänna folkskolemötet dessa förslag. Uti nämnda förslag och den vid nyssbemälda möte förefallna diskussion torde grunden böra sökas till anställandet af två verkmästare vid de manliga seminarierna och en lärarinna på extra stat vid dåvarande qvinliga seminarierna, äfvensom det af Ständerna beviljade årliga anslaget af 6,000 mark till slöjdens befrämjande vid landets folkskolor; hvilka åtgärder efter hand vidtogos.

Sedan Generallöjtnanten Friherre C. A. Standertskjöld förärat 48 st. ryska riksbankens 4 procents obligationer å 300 rubel jemte kuponger såsom grundfond till en blifvande pensionskassa för folkskollärarinnor i Finland och en för detta ändamål nedsatt komité afgifvit underdånigt förslag till grunder för en dylik pensionsinrättning samt, efter det landets vid allmänt folkskolemöte i Juni 1875 församlade folkskollärarinnor godkänt detta förslag, fastställdes detsamma den 18 Januari 1877 såsom pensionsreglemente för folkskollärarinnorna i Finland, och den embetsman vid Öfverstyrelsen för skolväsendet, som komme att handhafva denna inrättnings angelägenheter, beviljades ett årligt arvode af 1,000 mark.

Samma dag afläts till Öfverstyrelsen Hans Kejsrerliga Majestäts nådiga bref, angående en fond för utgifvande af tillfälliga understöd åt folkskollärarinnorna i landet, till hvilken af allmänna medel anslagits en summa af 30,000 mark.

Sedan Statsrådet L. L. Lindelöf, Öfverinspektorn Uno Cygnæus, Direktören i Finlands Statskontor C. G. Borg och Föreståndaren för statistiska centralbyrån K. F. Ignatius, valde såsom ombud af folkskollärarene vid tredje allmänna folkskolemötet, å sine komittenters vägnar i underdånig ansökning anhållit om erforderligt bidrag ur de af landets Ständer för folkskoleväsendet beviljade medel till grundläggande af en pensionskassa för folkskollärares enkor och barn, beviljades genom nådig resolution af den 18 Januari 1877 af finska statsmedel för

detta ändamål 200,000 mark, att utbetalas sedan kassans reglemente blifvit uppgjort och i nåder fastställt.

Enär några folkskoledirektioner, oaktadt gjorda påminnelser, tredskat att afgifva i § 16 mom. 8 af nådiga förordningen den 11 Maj 1866 föreskrifna årsberättelse, hade Öfverstyrelsen uti skrifvelse af den 8 Januari 1877 anhållit om nådig föreskrift, hvilken åtgärd borde vidtagas för att bringa direktionerna till fullgörande af omförmälda skyldighet. Uti skrifvelse af den 1 derpåföljande Februari från Ecklesiastik-Expeditionen anbefalldes Öfverstyrelsen att i cirkulär påminna folkskoledirektionerna om noggrant iakttagande af föreskriften i ofvan åberopade paragraf, jemte antydan derom att derest direktion för sådan folkskola, som åtnjuter bidrag af allmänna medel, tredskas att fullgöra sin skyldighet, anslaget kommer att på Öfverstyrelsens anmälan indragas.

Genom Ecklesiastik-Expeditionens skrifvelse af den 12 November 1877 anbefalldes Öfverstyrelsen afgifva underdånigt yttrande derom, huruvida bland läroämnena i folkskolan kunde upptagas en kort och lättfattlig kurs i skogsskötsel, då väckelsen till en ändamålsenligare användning och vård af skogen synts främst böra göras hos det uppvexande släktet. Uti sitt underdåniga utlåtande af den 31 derpåföljande Januari framhöll Öfverstyrelsen, att folkskolan väl borde hafva en praktisk rigtning, men att denna genom att hos sig upptaga en mängd specialämnen, lätt kunde förlora ur sigte sitt egentliga mål såsom bottenskola och varda en fackskola, och ville därför i underdånighet afböja en särskild kurs i skogsskötsel, men ansåg deremot att läraren såsom tillämpning vid undervisningen i naturkunnighet vore i tillfälle att fästa elevernas uppmärksamhet vid skogarnas betydelse i klimatologiskt och ekonomiskt afseende, äfvensom att han borde, der så ske kunde, lemna eleverna undervisning i samlande af träfrö, skogsådd och trädplantering och om möjligt i ympning och okulering. Vid den 7 derpåföljande Mars skedd föredragning godkändes dessa Öfverstyrelsens underdåniga förslag af Kejsrerliga Senaten, som förordnade att folkskolornas lärarepersonal genom cirkulär skulle anmodas att vid undervisningen i naturkunnighet ställa sig ofvan anförda, af Öfverstyrelsen framhållna synpunkter till efterrättelse.

Bland år 1878 utgifna författningar är Värnepligtslagen af den 27 December af betydelse för folkskolan, emedan dess § 32 mom. 1 beviljar den, som genomgått högre folkskola, ett års eftergift i aktiv tjänst, och samma paragrafs mom. 2 lemna två års eftergift i aktiv tjänst åt den, som genomgått fullständig kurs vid folkskollärareseminarium. Genom stadgandet i § 35 mom. 2 befrias i tjänst anställd folkskollärare från all tjänstgöring vid militären under fredstid.

Men då uppbådsåldern för de flesta infaller under vistelsen vid seminariet och åtminstone en af uppbådsterminerna under läsetermin, har detta medfört vissa olägenheter, för hvilkas minskande och förekommande Kejsrerliga Senaten, på Öfverstyrelsens underdåniga hemställan, jemlikt Ecklesiastik-Expeditionens skrif-

velse den 18 Oktober 1885 fastställt bestämmelser om ordnandet af studierna för de seminariielever, hvilka under pågående läseår hafva att fullgöra sin värnepligt vid reserven.

Sedan Hans Kejslerliga Majestät godkänt Ständernas vid landtdagen 1877—78 fattade beslut i bevillningsfrågor och tillåtut Senaten upptaga af Ständerna anvisade anslag samt nådig kungörelse härom utfärdats den 16 Juli 1879, anmodades Öfverstyrelsen, jemte det densamma meddelades underrättelse om de för folkskoleväsendet beviljade anslagsposternas belopp och utbetalningstid, genom Kejslerliga Senatens bref af den 13 Februari 1879:

1:o att vidtaga åtgärd om besättandet af en nyinrättad lektorstjenst vid seminarium i Ekenäs samt indragande i sinom tid af den genom nådiga brefvet af den 23 Juli 1874 föreskrifna biträdande lärarinnebefattningen;

2:o att vidtaga på Öfverstyrelsen ankommande åtgärder med anledning af det till utbildande af lärare och lärarinnor vid landets småskolor beviljade anslaget af 10,000 mark;

3:o att inkomma med underdånigt förslag till åtgärder för verkställigheten af Ständernas beslut om inrättandet af ett fullständigt folkskollärare- och lärarinneseminarium å Kymölå hemman invid Sordavala stad och om tiden för dess öppnande;

4:o att inkomma med underdånigt förslag om lämpligaste sättet att anordna utdelningen af det för slöjdundervisningens befrämjande i landets folkskolor beviljade anslag af 30,000 mark; samt

5:o att inkomma med anmälan, då pensionsinrättningen för folkskollärares enkor och barn kommit till stånd och direktion för densamma tillsatts, och tillika föreslå från hvilket läns ränteri det af Ständerna beviljade bidraget af 50,000 mark lämpligast kunde utanordnas.

Uti underdånig skrifvelse af den 1 derpåföljande Oktober afgaf Öfverstyrelsen densamma affordradt förslag om utdelningen af ofvanberörda anslag af 30,000 mark för slöjdundervisningens befrämjande, hvarpå nådigt godkännande meddelades genom Kejslerliga Senatens bref af den 11 December 1879.

Efter det Öfverstyrelsen i underdånighet föreslagit de åtgärder, hvilka borde vidtagas för öppnandet af seminarium å Kymölå hemman och Öfverinspektorn för folkskolorna jemte en af Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna tillförordnad arkitekt anställt besigtning af det donerade hemmanet tillhörande byggnader, meddelades nådigt bifall genom Kejslerliga Senatens skrifvelse af den 5 Februari 1880 till de af Öfverstyrelsen i förestående mätto föreslagna åtgärder. Sålunda öppnades seminariet, på grund af sedermera den 28 Juli samma år meddeladt tillstånd, den 20 derpåföljande Oktober.

Efter det vid 3:dje allmänna folkskolemötet härtill utsedde komiterade Statsrådet Lindelöf, Öfverinspektorn U. Cygnæus, Direktören vid Statskontoret

C. G. Borg och Föreståndaren för statistiska centralbyrån K. F. Ignatius uppgjort förslag till reglemente för folkskollärares enke- och pupillkassa, beviljades ansökt nådig fastställelse å detta förslag den 11 Mars 1880 och kassans verksamhet vidtog omedelbart härefter.

Genom nådig kungörelse af den 25 September 1880 fastställdes sådan ändring i § 118 af nådiga förordningen den 11 Maj 1866, att i händelse elevantalet vid en folkskola nedgick till femton eller derunder, det då ankomme på Öfverstyrelsen att efter omständigheterna pröfva och bestämma, huruvida lönebidraget vidare må utgå eller icke, och i § 120 att till ordinarie lärare eller lärarinna vid folkskola på landet, som åtnjuter anslag af allmänna medel, får kallas endast den, som genomgått fullständig kurs vid seminarium eller företer intyg öfver till fullständig seminariikurs hörande och vid sådan anstalt aflagda kunskaps- och praktiska prof.

Med ändring af hvad förut stadgats genom Kejsleriga Senatens bref af den 12 Mars 1875, fastställdes genom nådiga kungörelsen af den 20 Januari 1880 afgifterna för stadfästelsebref å folkskolläretjenster till 2 % för stämplat papper och 2 % i krigsmanshusavgift af lönebidraget ur allmänna medel, hvilket beräknas till 600 mark för lärare och 400 mark för lärarinna vid folkskola såväl i stad som på landet, äfvensom stadgades att anställning såsom ordinarie lärarinna vid folkskola icke medför för innehafvarinnan förlust af rätt till pension efter afliden fader.

Frågan om folkskolelärarepersonalens i städerna pensionering, som på yrkan af Wiborgs stads folkskoledirektion af Öfverstyrelsen understälts Kejsleriga Senatens pröfning genom underdånig skrifvelse af den 4 December 1873 och föredragits derstädes den 20 derpåföljande Januari, hade vid 1877—78 års Landtdag blifvit föremål för en underdånig ständerpetition. Sedan Hans Kejsleriga Majestät vid skedd underdånig föredragning af denna petition i nåder förordnat att frågan skulle föreläggas nästsammanträdande Ständer, anbefalldes Öfverstyrelsen genom skrifvelse från Ecklesiastik-Expeditionen af den 17 Januari 1880 att inkomma med fullständig utredning jemte utlåtande i ärendet.

Hans Kejsleriga Majestäts nådiga kungörelse af den 4 Maj 1881, angående afläggande af vissa i §§ 32 och 90 af Värnepligtslagen för Finland, gifven den 27 December 1878, omnämnda kunskapsprof, är af grundväsendtlig betydelse för folkskolan; ty stadgandet i kungörelsens § 2 är det enda, som härtills finnes i lag fastställt om det mått af kunskaper, hvilket måste anses tillhöra högre folkskolas kurs, och som derfor äfven tagits till ledning vid tolkningen af § 50 i nådiga förordningen af den 11 Maj 1866, sådan denna paragraf ändrad ingår i nådiga kungörelsen af den 11 Februari 1886.

Efter af Öfverstyrelsen gjord underdånig hemställan om tillstånd till öppnande af normalskolan vid seminariets å Kymölä såväl manliga som qvinliga af-

delning från början af läsåret 1882—83, meddelades detta tillstånd genom Ecklesiastik-Expeditionens skrifvelse af den 30 derpåföljande Januari.

Då behovet af ökade lärarinnekrafter vid seminariernas qvinliga afdelningar gjort sig kännbart, lemnades genom nådiga kungörelsen af den 14 September 1882 nådigt bifall till Öfverstyrelsens hemställan om anställandet af en lärarinna på extra stat vid seminarierna i Ekenäs och Jyväskylä.

Genom Hans Kejslerliga Majestäts nådiga kungörelse af den 19 Februari 1883, angående särskilda af Finlands Ständer vid landtdagen år 1882 beviljade anslag för allmänt nyttiga ändamål, har den förändring inträdt, att endast lönebidrag och löneförhöjningar för lärarepersonalen vid folkskolorna på landet och bidragen till städernas folkskoleväsende utgå ur bevillningsmedel, hvaremot utgifterna för seminarierna och inspektionen samt öfriga å Öfverstyrelsens stat för folkskoleväsendet upptagna anslag påförts ordinarie statsmedelsfonden.

Af synnerligen ingripande betydelse för höjandet af läskunnigheten och bildningsnivån och för folkskoleväsendets förkofran bland landets grekisk-ortodoxa befolkning äro Hans Kejslerliga Majestäts nådiga förordningar af den 5 Mars 1883, hvilka beröra denna befolknings kyrkliga förhållanden och barnundervisning.

Genom nådiga kungörelsen af den 7 April 1883 upphäfdes den genom nådiga kungörelsen af den 13 Mars 1873 införda begränsning i antalet af de anslag, hvilka kunde beviljas för folkskolor inom samma kommun.

Hans Kejslerliga Majestäts nådiga kungörelse af den 8 Juni 1883, angående åtgärder till höjande af slöjdkunnigheten i Storfurstendömet Finland, bestämde att af det för ändamålet aflagda kapitalet 500,000 mark bidrag borde lemnas äfven för slöjdens höjande i folkskolorna; och hemställde därför Öfverstyrelsen i underdånighet om nedsättandet af en komité för ordnandet af handarbetsundervisningen vid folkskolorna. Genom Ecklesiastik-Expeditionens skrifvelse af den 13 November 1884 meddelades nådigt bifall såväl till komiténs tillsättande, som till dess föreslagna sammansättning. Efter det denna komité sammanträdt under år 1885 tvenne gånger, inlemnades dess betänkande den 15 Oktober 1886 till Öfverstyrelsen, som jemte eget underdånigt utlåtande öfverlemnade de af komitén gjorda förslag till nådig pröfning. Kejslerliga Senatens beslut om de åtgärder, hvilka för nämnda undervisnings förkofran borde af Öfverstyrelsen vidtagas, meddelades sedermera genom Ecklesiastik-Expeditionens skrifvelse af den 5 Maj 1887.

För pensions erhållande fastställdes för lärare och lärarinna vid folkskola på landet, med ändring af § 135 i nådiga förordningen den 11 Maj 1866, genom nådiga förordningen af den 28 Juni 1883 samma grunder, som för kompetens till sådan tjänst vid folkskola på landet uppställes af nådiga kungörelsen den 25 September 1880. Denna nådiga förordning, likasom ock nyss nämnda § 135 i folkskoleförordningen, äro numera upphäfdas genom nådiga kungörelsen af den

5 Augusti 1886, angående folkskollärarepersonalens i städerna och på landet pensionering.

Med ändring af § 5 i nådiga reglementet för folkskollärare- och lärarinne-seminarierna i landet af den 11 Maj 1866 fastställes genom Kejsrerliga Senatens bref af den 21 September 1883, att tiden för den dagliga läsningen i seminarierna på f. m. skall förläggas från kl. 8—10 och 11—2.

Af förekommen anledning hade Öfverstyrelsen år 1881 i underdånighet hemställt om närmare bestämning rörande utbetalningar af lönebidraget ur allmänna medel i sådana fall, då ledig läraretjänst förestås af lärarinna; och förordnade Kejsrerliga Senaten den 2 Januari 1882 att sedan af detta bidrag utbetalts så stort belopp, som enligt lag tillkommer vid folkskola anställd lärarinna, äfvensom den pensionsavgift, hvilken jemlikt den 11 Mars 1880 nådigst fastställt reglemente tillkommer folkskollärarenes enke- och pupill-kassa, återstoden skall under ledigheten kronan besparas.

Genom nådig kungörelse af den 22 November 1883 beviljades lärarepersonalen vid Käyrä uppfostringsanstalt för värnlösa och vanartiga barn rätt till den tjänsteårsberäkning och pension, hvartill lärarepersonalen vid högre folkskola på landet är berättigad jemlikt § 135 i nådiga förordningen af den 11 Maj 1866, sådan denna paragraf lyder uti nådiga förordningen af den 28 Juni 1883.

Genom Hans Kejsrerliga Majestäts nådiga bref af den 27 Februari 1884 tillades läraren i grekisk-ryska troslläran vid seminarium å Kymölä ett förhöjdt arvode, motsvarande vanlig lektorsafllöning vid seminarium.

Uti skrifvelse af den 28 November 1881 hade direktorn vid seminarium å Kymölä hos Öfverstyrelsen anhållit, att för de manliga elevernes fullständigare inöfvande i trädgårdsskötsel, desse skulle få vid anstalten kvarstanna för ändamålet öfver sommaren under det år, då de uppflyttats från 2:dra till 3:dje klassen, samt att dem i dimissionsbetygen skulle såsom i andra ämnen tilldelas vitsord i trädgårdsskötsel. Till detta direktorns förslag lemnade Öfverstyrelsen genom den 20 derpåföljande Januari aflåten skrifvelse sitt bifall under förbehåll, att seminariets anslag derigenom ej finge öfverskridas, att elever, som ej önskade deltaga i denna undervisning, icke skulle kvarhållas emot sin vilja under sommaren och att vitsordet i trädgårdsskötsel ej finge utgöra hinder för uppflyttning från klass eller för dimission.

Uti affordradt underdånigt utlåtande af den 11 Maj 1882 angående ett genom Öfverstyrelsens för allmänna byggnaderna försorg uppgjort förslag till särskilda anläggningar för undervisningens i trädgårdsskötsel befordrande vid nyss bemälda seminarium hade Öfverstyrelsen för skolväsendet föreslagit, att till efterlefnad måtte fastställas för denna undervisnings befrämjande ungefärligen likartade bestämningar, som i direktors anförda skrifvelse i ämnet förekommit. Kejsrerliga Senaten, som funnit godt gilla dessa Öfverstyrelsens förslag, öfverlemnade

den 13 Mars 1884 åt Öfverstyrelsen att provisoriskt vidtaga lämpliga åtgärder i det föreslagna syftet, intill dess erfarenhet kunde vinnas om deras utförbarhet och nytta.

Sedan Öfverstyrelsen på direktors anmälan derom, att kvarstannandet vid seminarium under sommarferien i och för denna undervisning i trädgårdsskötsel för några mycket obemedlade elever fallit sig betungande, ity att de gått miste om frukterna af sitt arbete under denna ferie, i underdånighet hemställt, huruvida icke direktorn kunde tillåtas att emot redovisning använda ända till 500 mark af köksträdgårdens inkomst att utdelas efter en och hvars behof såsom uppmuntran för visad flit och arbetsamhet, meddelades nådigt bifall dertill genom Ecklesiastik-Expeditionens skrifvelse af den 30 Januari 1885.

Den 30 Maj 1884 utfärdades Hans Kejsrerliga Majestäts nådiga kungörelse, angående nya tjänstebefattningar vid Öfverstyrelsen för skolväsendet samt inspektion af folkskolorna på landet, hvars innehåll i hufvudsak framhållits i sammanhang med inspektionen.

Sedan Öfverstyrelsen, jemlikt Kejsrerliga Senatens skrifvelse af den 30 Maj 1884 uppgjort och ingått med förslag till instruktion för den nyinrättade folkskoleinspektorstjänsten vid Öfverstyrelsen, meddelades å detta förslag nådig fastställelse genom Ecklesiastik-Expeditionens skrifvelse af den 19 December 1884.

Genom Hans Kejsrerliga Majestäts nådiga bref af den 10 December 1885 förordnades, att undervisning i ryska språket skall från början af läsåret 1885—1886 införas vid seminarium i Sordavala för de manliga elever af grekisk-ryska trosbekännelsen, hvilka önska få utbyta undervisningen i svenska emot sådan i ryska språket, samt att denna undervisning, som skall öfvertagas af tillförordnade läraren i grekisk-ryska trosläran, bör meddelas under lika många timmar, som äro anslagna för svenska språket, och eger bemälda lärare för denna undervisning uppbära ersättning med 140 mark för hvarje veckotimme under läsåret, som öfverstiger den honom åliggande undervisningsskyldighet.

Som Öfverstyrelsen af de ritningar till folkskolehus, hvilka åtföljt ansökningar om statsunderstöd för folkskolor på landet, funnit att dessa såväl till sjelfva sin planläggning, som med hänsigt till utseende och anordning lemnat mycket öfrigt att önska, hade Öfverstyrelsen ej mindre i underdånighet hemställt om uppgörande af en samling lämpliga ritningar, än ock uti cirkulär af den 7 November 1882 till folkskoleinspektorerne på landet anmodat desse, att genom folkskoledirektionerna införskaffa och till Öfverstyrelsen insända sådana ritningar till folkskolehus, hvilka tilläfväntys kunde tjena såsom förebild vid utarbetande af denna tillärnade samling. Derefter anmodades Byggnadsöfverstyrelsen, enligt Kejsrerliga Senatens beslut af den 30 November 1882 att i enlighet med af Öfverstyrelsen för skolväsendet afgifvande program och med ledning af på nyss omfördäldt sätt införskaffade ritningar uppgöra eskissritningar och kostnadsförslag

såväl för sammansatta goss- och flickskolor med boningsrum och uthus för lärarepersonalen, som för enkla folkskolor med två klasser och för sådana med en klass, förutom nödig lokal jemte uthus för läraren och lärarinnan, hvarjemte en af ritningarna för goss-skola, af hvilka två skulle uppgöras, borde upptaga en gemensam slöjd- och gymnastiksal.

Frågan om program framställdes sedermera till diskussion vid sjetten allmänna folkskolemötet i Sordavala 1884 och hänskjöts derstädes till behandling af ett utskott, hvars betänkande förelades mötet.

När de enligt det afgifna programmet sedermera uppgjorda särskilda eskissritningarna öfverlemnades till Öfverstyrelsens utlåtande, föreslogs af Öfverstyrelsen i underdånig skrivelse af den 13 Augusti 1886 en täflan emellan landets arkitekter.

Till utlysande af den sålunda föreslagna täfningen meddelades nådigt bifall från Ecklesiastik-Expeditionen genom skrivelse af den 2 December 1886, hvari utsattes ett pris af 2,000 mark och ett accessit af 1,000 mark och bestämdes tillsättandet af en prisnämnd, bestående af Öfverinspektorn för folkskolorna, en arkitekt, två bland distriktsinspektorerne på landet samt en annan med landsortsförhållandena förtrogen lämplig person, hvilken prisnämnd dessutom egde såväl bland af Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna insända projekt, som bland de prisbelönda samlingarna, hvilka blefve statens tillhörighet, sammanställa ett urval modellritningar, om hvilkas mångfaldigande Öfverstyrelsen egde inkomma med utlåtande och kostnadsförslag. Såväl programmets uppgörande och täfningens utlysande, som utseendet af prisnämndens medlemmar öfverlemnades åt Öfverstyrelsen, som genast efter skrivelsens emottagande vidtog åtgärd om uppgörande af förslag till detta program, om hvilket distriktsinspektorerne på landet och lektorernes i tekniska handarbeten vid seminarierna utlåtande infordrats, men ännu ej från alla inkommit.

Ständernas vid 1885 års landtdag fattade beslut om beviljande af anslag för folkskoleväsendet stadfästades genom nådiga kungörelsen af den 25 Januari 1886. På folkskolans stat upptogs genom denna nådiga kungörelse, utom de förhöjda lönebidragen af 800 och 600 mark och enligt denna grund ökade löneförhöjningar för lärarepersonalen på landet, anslag till pensionering af folkskollärare och lärarinnor i städerna 39,000 mark, till tillfälliga understöd åt folkskollärare 15,000 mark och för inrättande af folkskolor i Salmis, Suojärvi och Korpi-selkä kommuner af Wiborgs län 10,000 mark.

Då lönebidragen för folkskollärare och lärarinnor numera ökats, hade Öfverstyrelsen i underdånighet anhållit om upplysning, huru bestämningarna i nådiga kungörelsen af den 20 Januari 1881 angående afgifter för stadfästelsebref borde härefter tillämpas; och meddelades Öfverstyrelsen genom skrivelse från Militie-Expeditionen Kejserliga Senatens beslut af den 2 Juni 1886, att krigs-

manshusafgiften skall utgöras så i stad, som på landet med 2 procent af det förhöjda lönebidraget, hvaremot stämpelpappersafgiften beräknas enligt de i förordningen om stämplatd papper den 14 December 1885 stadgade grunder.

Genom nådiga kungörelsen af den 11 Februari 1886 hafva nedan antydda förändringar införts i följande paragrafer af nådiga förordningen den 11 Maj 1866;

- i § 50 höjas inträdesfordringarna vid seminarium till genomgången kurs vid högre folkskola eller deremot svarande kunskapsmått;
- i § 118 lemnas tillträde till högre folkskola under vissa vilkor åt barn ifrån 8 års ålder;
- i § 120 legaliseras den redan härförinnan i våra folkskolor vanliga samundervisningen för gossar och flickor, och maximum af antalet elever, hvilka en lärare eller lärarinna åligger samtidigt undervisa, nedsättes ifrån 60 till 50;
- i § 123 förkortas folkskolans lärotid från 42 till 36 veckor och läsårets början framskjutes från början till medlet af Augusti månad;
- i § 124 de för läseterminernas i den egentliga folkskolan begynnande och avslutande utsatta tider den 15 September och 1 Maj framskjutes, den förra till första helgfria dag i Oktober och bestämningen om den senare bortfaller under vilkor, att denna verksamhet ej får understiga 30 läse-veckor. Till följd af 120 §:ns förändrade lydelse utlemnas slutet af § 124;
- från § 127 bortfaller bestämningen om en fast anställd lärarinna vid hvarje skola, som besökes af flickor, och ersättes med stadgandet, att qvinlig vård och undervisning i handarbete och gymnastik för flickorna ej får saknas i skola, som förestås af lärare;
- i § 139 ändras bestämningen om skolåldern i öfverensstämmelse med det förändrade stadgandet i § 118.

Då vid 1885 års landtdag till Ständerna inlemnats tvenne petitionsmemorial om införande af bestämmingar till förekommande af lärarepersonalens flyttning under pågående läseår, anbefalldes Öfverstyrelsen att med anledning af dessa petitioner inkomma med underdånigt yttrande, och förordade Öfverstyrelsen i sitt betänkande frågans hänskjutande till behandling vid sjunde allmänna folkskolemötet år 1887, till hvilket förslag nådigt bifall meddelades genom Ecklesiastik-Expeditionens skrifvelse af den 14 Maj sistnämnda år.

Genom samma Expeditions skrifvelse af den 27 Maj 1886 anbefalldes Öfverstyrelsen att, vid framställning om statsbidrag för stadskommunernas folkskolor, vid beräkningen af detta icke öferskrida 25 % af kommunens effektiva utgifter för dessa skolor.

Af det för ändamålet beviljade anslaget tillerkändes Salmis kommun genom nådigt beslut af den 21 Juni 1886 2,500 mark.

Uti Ecklesiastik-Expeditionens skrifvelse af den 21 Juni 1886 meddelades,

att frågor rörande beviljande af tjänstledighet åt seminariidirektorerna enligt Kejserliga Senatens beslut härefter ankomme på Öfverstyrelsens åtgärd.

Den 5 Augusti 1886 utfärdades följande nådiga kungörelser:

1:o. angående ändring af § 116 uti nådiga förordningen af den 11 Maj 1866, angående organisation af folkskoleväsendet i landet, hvarigenom presterskapets skyldighet, att *hvarje* år afgifva berättelse om barnaundervisningens tillstånd i sina respektiva församlingar, inskränkes till hvart *femte* år. I sammanhang härmed antecknas, att Kejserliga Senaten på Öfverstyrelsens derom gjorda underdåniga framställning den 28 Maj 1886 beslutit, att fördelningen af blanketter för afgifvande af nyss berörda uppgifter härefter finge ske genom Domkapitlen.

2:o. angående folkskollärarepersonalens i städerna och på landet pensionering, uti hvilken med upphäfvande af § 135 i nådiga förordningen af den 11 Maj 1866 och nådiga kungörelsen af 28 den Juni 1883, stadgas:

att full pension med 800 mark för lärare och 600 mark för lärarinna beviljas såväl i stad som på landet vid afskedstagande efter 30 års oförvitlig tjänstgöring;

att vid inträffande obotlig sjukdom eller utan eget förvållande uppkommen oförmåga att vidare sköta tjänsten, skall full pension beviljas efter 20, tredjededels efter 15, half efter 10 och enfyrededels efter 5 års oförvitlig tjänstgöring;

att till erhållande af pension äro lärare och lärarinna vid städernas folkskolor berättigade, i fall de innehafva ordinarie anställning med en aflöning vid afskedstagandet af minst 1,200 mark för lärare och 900 mark för lärarinna och tjänstgjort med en undervisningsskyldighet af minst 24 timmar i veckan;

att full reciprocitet vid tjänsteårs beräkning för pension eger rum emellan folkskolorna i städerna och på landet;

att hvarje stad före den 1 December skall till länets ränteri för en hvar pensionsberättigad lärare vid dess folkskolor inleverera pensionsafgift med 40 och för hvarje sådan lärarinna med 30 mark, samt att Öfverstyrelsen för skolväsendet eger tillhandahålla länens ränterier erforderliga uppgifter för kontrollen af inbetalningarna;

att ett lika belopp, som det af städerna inlevererade, skall i folkskolebudgeten upptagas och jemte städernas bidrag öfverlemnas till Finlands Statskontor, hvilket eger dessa medel förränta till den del och sålänge, som desamma ej för pensionering erfordras, samt att, derest dessa tillgångar varda till pensionernas bestridande otillräckliga, nödigt tillskott skall lemnas från de till folkskoleväsendet anslagna medel.

Af förekommen anledning förordnade Kejserliga Senaten, jemlikt särskilda skrivelser från Ecklesiastik-Expeditionen af den 10 Februari och den 21 April 1887, på Öfverstyrelsens derom gjorda framställningar, det skall pensionsafgift

hvarje år, oberoende af alla derefter inträffade förändringar, inlevereras för lärarepersonalen enligt förhållandet den 1 September samma år, samt att pensionsavgift bör inbetalas äfven för på prof anställda lärare och lärarinnor.

3:o. angående förändrade bestämmelser om kompetens till lärare- och lärarinnetjänster vid seminarierna, inrättande af nya sådana tjänster och förhöjd aflöning vid desamma.

Genom sist anförda nådiga kungörelse hafva §§ 27, 31, 32, 35, 36 och 43 i nådiga förordningen af den 11 Maj 1866 delvis undergått förändringar, hvilka här i korthet antydas:

För lärarepersonalen, hvars antal ökats med en kollega vid de fullständiga seminarierna, hafva kompetensvilkoren ändrats sålunda, att dessa för lektorer och manliga lärare ökats med auskultering vid normallyceum under den för lärare vid landets lyceer föreskrifna tid, äfvensom med skyldigheten att under minst en månads tid under folkskoleinspektors inseende taga kännedom om organisation och undervisning vid folkskolorna på landet, samt att dessa för lärarinnorna bestämts till genomgången kurs vid med fruntimmersskola förenadt fortbildningsläroverk, eller ock tentamen i de till ansökt tjänst hörande undervisningsämnen och förhör i pedagogik vid Alexanders-Universitetet eller fortbildningsläroverk samt att sökanden borde minst en termin hafva deltagit i de praktiska öfningarna vid fortbildningsläroverk.

Beträffande de praktiska profven har vidtagits den förändring, att Öfverstyrelsen eger bestämma det seminarium, vid hvilket de skola afläggas; att bedömandet af dessa öfverlemnats åt seminariets direktor, föreståndarinna och vederbörande facklärare och lärarinna, till hvilka vid prof för tjänst vid normalskolorna komma dessa skolors lärare och lärarinna, hvarjemte den förklaring meddelats att engång aflagdt praktiskt prof är giltigt äfven vid framdeles skeende ansökning om likartad tjänst.

Löneförmonerna förbättrades genom hyresmedlens höjande till 1,400 mark för lektor vid seminarierna i Jyväskylä och Sordavala, till 1,200 mark för lektor vid seminarierna i Ekenäs och Nykarleby samt till 700 mark för lärarinna vid alla seminarier, häri normalskolornas personal likväl icke inbegripen, äfvensom genom beviljad löneförhöjning af 10 % efter 5 års oförvitlig tjänstgöring, hvarjemte de fullständiga seminarierna beviljats hvardera ett anslag af 2,000 och de med en afdelning af 1,000 mark till anställande af timlärare eller för att utdelas såsom godtgörelse åt de lärare och lärarinnor, hvilka ålagts större undervisnings-skyldighet än de öfriga.

På derom af Öfverstyrelsen gjord underdånig framställning meddelades genom skrifvelse från Ecklesiastik-Expeditionen af den 12 Oktober 1886 nådigt tillstånd till anställande af en lärarinna på extra stat från den 1 Augusti 1887 vid seminarium i Sordavala.

För att förbereda metersystemets införande vid undervisningen i folkskolorna på landet, hade Öfverstyrelsen hemställt om anslag till uppköp af 450 exemplar af en af Doktor A. Ramsay utgifven bok med titel: „Metersystemet, belyst af talrika exempel“, hvilken skulle till nämnda folkskolor utdelas; och beviljades i nåder detta anslag den 2 December 1886, jemlikt skrifvelse af samma dag från Ecklesiastik-Expeditionen.

Öfverstyrelsens för skolväsendet cirkulär.

Cirkulär hafva aflåtits icke allenast med anledning af ofvan anförda nådiga förordningar och kungörelser, nådiga bref och förordnanden, hvilka bordt vederbörande meddelas, utan äfven flera sådana, som angå årsberättelserna och dessas ordentliga och regelbundna afgifvande, något som ofta uraktlåtits och, likasom försummad anmälan om lärareombyten och om terminernas början, föranledt upprepade påminnelser; hvarjemte särskilda cirkulär aflåtits om sättet för utdelningen af Furuhjemska donationsmedlen äfvensom de af Ständerna och ur allmänna statsmedel beviljade anslagen för slöjdens befrämjande.

Genom cirkulärskrifvelser hafva dessutom meddelats inbjudningar till de allmänna utställningar, uti hvilka seminarierna och folkskolorna deltagit, och inforrats upplysningar, som varit behöfliga vid uppgörandet af reglementen för lärarepersonalens pensionskassor och den år 1879 utgifna folkskolematrikeln.

Då flera bland folkskoledirektionerna på landet åsidosatt fullgörandet af föreskrifterna i §§ 130, 131 och 133 af nådiga förordningen den 11 Maj 1866 och sålunda försummat att meddela vederbörande inspektorer försiggånget val af lärare eller lärarinna och att efter uttjent proftid utfärda stadfästelsebref åt lärarepersonalen samt att afgifva efter hvart femte år intyg om lärarenes verksamhet, erinrade Öfverstyrelsen uti cirkulär af den 1 Oktober 1879 om denna försummelse och tillsände vederbörande derjemte formulär för stadfästelsebref.

Genom cirkulär af samma dag infortrade Öfverstyrelsen af alla folkskoledirektioner i landet styrkt afskrift af folkskolereglementen, der sådana uppgjorts och till efterlefnad godkänts.

Då Ständerna vid 1877—78 års landtdag beviljat ett årligt anslag af 2,000 mark för utbildande vid landets folkskolor af lärare och lärarinnor för barnskolorna, fastställde och meddelade Öfverstyrelsen för de kurser, hvilka komme att i sådant afseende hållas, genom cirkulär af den 31 Oktober 1879 följande bestämmingar:

att lärare och lärarinna, som är sinnad vid sin skola öppna sådan kurs,

skall derom anmäla hos Öfverstyrelsen och tillika uppgifva huru många och huru förberedda elever kunna vid kursen emotses;

att till elever skola antagas endast sådana hvilka genomgått fullständig folkskolekurs;

att den teoretiska undervisningen skall omfatta en repetition och utvidgning af folkskolans kurs, företrädesvis i de uti §§ 114 och 115 af folkskoleförordningen nämnda ämnen; dervid särskild uppmärksamhet bör fästas vid metoderna att lära nybörjare läsa, skriva och räkna, och att denna kurs, som helst bör förläggas under ferie, skall räcka i minst sex veckor;

att den teoretiska kursen skall åtföljas af en praktisk under minst en läsetermin, dervid folkskolläraren och lärarinnan tillåtas att såsom biträden å folkskolans två lägsta afdelningar vid undervisningen använda sådana småskollärare-kandidater, hvilka genomgått den teoretiska kursen, men att ej flera än högst två sådana samtidigt och under en termin få användas och att dessa böra öfva sig vid den enligt § 124 i folkskoleförordningen hållna barnskolan;

att folkskolläraren eger hålla noga tillsyn öfver den af sådana biträden meddelade undervisning och i enrum meddela dem nödiga anvisningar och rättelser;

att pröfning efter avslutad såväl teoretisk, som praktisk kurs skall anställas i närvaro af folkskoleinspektorn och att öfver godkänd pröfning skall utfärdas intyg, hvarå inspektor tecknar sitt godkännande, samt

att berättelse om sådan slutförd kurs jemte inspektors utlåtande skall aflemnas till Öfverstyrelsen, som då pröfvar och bestämmer arvodenas fördelning och belopp.

Genom cirkulär af den 3 Mars 1881 utfärdades af Öfverstyrelsen närmare bestämningar med afseende å undervisningens anordning, lärokursernas omfång och lärotidens längd vid folkskolorna eller så kallade normalkurser för dessa.

I afseende å lärokursernas omfång har detta cirkulär genom ett annat cirkulär af samma dag till folkskoleinspektorerne i städerna meddelats till efterrättelse äfven vid städernas folkskolor.

Emedan klagomål från flera olika håll anförts deröfver, att i kommuner och skoldistrikt ej ordentligt och till sitt fulla belopp utbetalt de förmoner åt lärarepersonalen, till hvilka de i ansökningen om statsunderstöd förbundit sig, fann Öfverstyrelsen sig föranlåten att genom cirkulär af den 7 November 1882 till samtliga folkskoleinspektorer på landet anmoda desse att sjelfve och genom direktionerna vaka deröfver, att dessa förbindelser ordentligt fullgöras; samma erinran har af förekommen anledning förnyats i Öfverstyrelsens cirkulär af den 30 Mars 1886.

Uti Öfverstyrelsens cirkulär af den 11 Maj 1882 meddelades samtliga folkskoleledirektioner på landet, jemte anvisningar för årsberättelsernas uppgörande,

föreskrifter såväl derom, att ordnad matrikel och dagbok böra vid alla folkskolor föras, som om de uppgifter, hvilka i desamma böra ingå, äfvensom formulär för den „uppgift, hvilken bör till Öfverstyrelsen afgifvas å folkskollärare och lärarinor, åt hvilka stadfästelsebref utfärdats, och de afgifter som af dem erlagts“.

Äfven har Öfverstyrelsen, jemlikt nådiga kungörelsen af den 30 Maj 1884, utfärdat instruktion för folkskoleinspektorerne på landet, hvilken redan i sammanhang med inspektionen omnämnts. Helsingfors, den 31 Augusti 1887.

Enligt befallning:

Oskar Hynén,

tfde.

**Circulär till samtliga folkskoleinspektorer, direktioner, lärare och
lärarinnor på landet, af Öfverstyrelsen för Skolväsendet
den 3 Mars 1881.**

Under den tid som förflutit, sedan folkskoleväsendet i Finland genom nådiga förordningen af den 11 Maj 1866 erhöll sin organisation fastställd, har folkskolan hos oss redan vunnit den utsträckning, att närmare erfarenhet om hennes ändamålsenliga ordnande kunnat från alla trakter af landet inhemtas. Och då intresset för folkskolan under denna tid äfven hunnit slå rot i folkmedvetandet, synes omsorgen om hennes vidare utveckling i den inslagna riktningen numera fordra, att hennes läroprogram mera detaljeradt, än som härförinnan kunnat ske, utstakas. Ehuru för de särskilda folkskolorna sträng likformighet i detta program icke är nödig eller ens kan anses önskvärd, fordrar dock redan vissa medborgerliga rättigheters åtnjutande på grund af genomgången folkskolekurs, att omfånget och riktningen af folkskolornas läro- och öfnings-ämnen närmare bestämmas. Och än viktigare för folkskolan sjelf är, att hennes arbete, genom större planmässighet i programmet, göres så vidt möjligt fruktbringande. Med stöd af §§ 12 och 16 i ofvan nämnda nådiga förordning och till ledning vid fullgörandet af de föreskrifter, som innehållas i mom. 5 af den förra och mom. 4 af den senare §, har Öfverstyrelsen derfor velat fastställa nedanstående normalkurser såsom anvisningar till läro- och öfnings-ämnenas planmässiga ordnande i folkskolorna.

Detta ordnande förutsätter dock, att vissa §§ af folkskoleförordningen noggrannare, än som under denna folkskolans första utvecklingstid öfverhufvud skett, beaktas. Och får Öfverstyrelsen i detta afseende först fästa vederbörandes uppmärksamhet på §§ 138, 139, 140, rörande elevens intagning och förkunskaper. Der icke den önskvärda och vid många folkskolor utan svårighet redan antagna ordning kan införas, att nya elever endast en gång om året, d. ä. vid läsårets början, intagas i skolan, bör åtminstone genom det i § 140 föreskrifna inträdesförhör utredas, att de elever, som äfven å annan af direktionen bestämd tid emottagas, kunna utan vidare förberedelse följa med undervisningen å någon af redan befintliga klasser och afdelningar. Såsom en både för skolan och allmänheten menlig oordning, mot hvilken direktionerna på det allvarligaste böra ifrå, måste deremot anses, att ej alla elever, som under terminen ämna besöka folkskolan,

infinna sig der genast å utlyst inskrifningsdag vid terminens början. Och tillkommer det förty direktionerna ej mindre att i så god tid förut kungöra om denna inskrifningsdag, att vederbörande föräldrar och målsmän hinna träffa alla nödiga förberedelser, än att tillse det efter den för terminens början sålunda fastställda dag elev endast i särskilda bevakande undantagsfall i skolan emottages, samt slutligen att så vidt möjligt vaka deröfver, att eleverna under hela läseåret regelbundet och utan andra afbrott, än som af fullt giltiga skäl kunna föränledas, besöka skolan.

Då enligt § 139 gosse eller flicka för att intagas i folkskola bör hafva fyllt det tionde åldersåret och enligt gällande kyrkolag den första af föräldrar och målsmän besörjda undervisningen i bokläsning och kristendomskunskap bör hafva tagit sin början senast vid fyllda sju års ålder samt således hafva fortgått åtminstone tre år före folkskoleåldern, anser Öfverstyrelsen tillräcklig grund förefinnas till ett oeftergifligt fasthållande vid de i nämnda § fastställda inträdesfordringar: „ren innanläsning och sådan kristendomskunskap, som i hemmet eller barnskola meddelas bör.“ Folkskolan har så mycket mera anledning att fordra ett noggrant uppfyllande af dessa villkor för intagning, som den första kristliga och bokliga undervisningens meddelande i hemmen är hos vårt folk en fäderneärfd sed, af stor betydelse för bevarandet och stärkandet af det andliga samband mellan föräldrar och barn, hvaraf ett folks sedliga styrka i ej ringa grad beror.

Vidare bör det tillfälle folkskoleförordningens § 124 erbjuder till underlättande af den egentliga folkskolans arbete noga beaktas af lärare och direktorer, och må därför tillses, att den „barnskola“, som enligt nämnda § bör af läraren hållas höst och vår, der de äldre barnen icke kunna utan stor förlust från hemmen aflägsna sig, företrädesvis blir en förberedelseklass för folkskolan. Öfverallt, der så nödigt finnes, böra därför de barn, hvilka erna inträda såsom elever i den egentliga folkskolan, tillhållas att åtminstone föregående vår och höst besöka denna barnskola eller förberedelseklass för att sålunda införas i folkskolans ordning och skick samt uppöfvas i den från hemmet medförda läsefärdigheten och religionskunskapen; såsom öfningsämnen kunna härtill ännu komma sång, hufvudräkning och skrifning. Denna „barnskolas“ hållande får, under de i § 124 nämnda omständigheter, i ingen händelse underlåtas, och böra folkskolektionerna noggrant vaka såväl häröfver som ock å andra sidan tillse, att sagda skolas verksamhet ej inkräktar å den egentliga folkskolans lärotid, hvilken i öfverensstämmelse med §§ 123 och 124 bör omfatta minst trettio veckor, jul-, påsk- och pingstferierna oberäknade.

Hvad beträffar den dagliga undervisningstiden, anser Öfverstyrelsen önskligt att densamma i skolor, som förestås af lärarinnor, i allmänhet icke öfverstiger det i § 123 fastställda lägre tidsmått, fem timmar, från hvilken regel dock de dagar, då handarbeten i skolan öfvas, kunna bilda undantag.

Öfverstyrelsen vill jemväl fästa vederbörandes uppmärksamhet ej mindre derå, att enligt § 127 i folkskolor, som äro gemensamma för barn af båda könen och som förestås af lärare, särskild qvinlig tillsyn för flickeleverna ej får saknas, än å nödvändigheten att i alla för barn af båda könen gemensamma folkskolor tillfälle till undervisning i handslöjd, och så vidt möjligt äfven i gymnastik, beredes såväl goss- som flick-eleverna.

Då det är af stor vikt för undervisningens ordning och deraf beroende framgång, att läraren på förhand för hvarje läseår träffar ett riktigt och noggrant urval af hvad som inom hvarje läro- och öfnings-ämne, med afseende å dess beskaffenhet, lärotiden, elevernas ståndpunkt o. s. v., bör och kan på hvarje klass och årsafdelning behandlas, men af folkskolornas årsberättelser framgår, att undervisningen mångenstädes bedrifvits föga planmässigt, vill Öfverstyrelsen slutligen påminna föreståndare och föreståndarinnor om den, enligt redan åberopade § 12 mom. 5 och § 16 mom. 4, dem åliggande skyldighet att före ingången af hvarje nytt läseår, på grundvalen af här nedan angifna normalkurser, uppgöra förslag till arbets- och undervisnings-ordning samt lärokurser och böcker.

Med stöd af den erfarenhet, som redan vunnits vid folkskolor, som en längre tid och under normala förhållanden varit hos oss i verksamhet, har Öfverstyrelsen ansett den fullständiga folkskolekursen förutsätta en fyraårig skoltid, fördelad på två klasser, hvardera med två årsafdelningar. För att äfven de elever, som icke äro i tillfälle att genomgå skolan fullständigt, må från sin vistelse derstädes medföra ett ordnad vetande lämpadt efter deras behof och ståndpunkt, ha nedanstående normalkurser så ordnats, att den första eller lägre klassen (1:sta och 2:dra årsafdelningen) omfattar en i sig afslutad lägre kurs, till hvilken den andra eller högre klassen (3:dje och 4:de årsafdelningen) fogar dels en utvidgning af det redan inhemtade kunskapsförrådet, dels tillägg af nya läro- och öfnings-ämnen. Då de första elementens noggranna och säkra tillegnande är af synnerlig vikt för den framtida utvecklingen och då en repetition, som på samma gång ytterligare belyser och fullständiggar det redan gifna kunskapsstoffet, mera än något annat underlättar detta tillegnande, äro vidare, med tillgodogörande af folkskolans egendomliga arbetssätt, enligt hvilket i de flesta fall en enda lärare har att samtidigt sköta flere afdelningar, årskurserna å hvardera klassen så ordnade, att den lägre afdelningen af hvardera klassen (1:sta och 3:dje årsafdelningen) utgör den grundläggande, å hvilken det väsentligaste af den för klassen bestämda kurs genomgås, hvarefter å den högre afdelningen (2:dra och 4:de årsafdelningen) det å föregående årsafdelning inhemtade repeteras och på samma gång fullständiggas. Då båda årsafdelningarna å hvardera klassen kunna därför utan någon olägenhet undervisas parallelt och samtidigt, och i de ämnen, som äro för båda klasserna gemensamma, kan undervisningen till en ej ringa del sålunda bedrifvas samtidigt och parallelt å alla afdelningar.

I första klassens kurs ingå af de i § 121 fastställda läro- och öfnings-ämnen: religion, modersmålets läsning och skrifning, geografi och räkning samt sång, gymnastik och handarbeten. Historie och naturkunskap behandlas blott i sammanhang med läseboken, hvarvid dock åt skildringar ur fäderneslandets historia egnas en sorgfälligare, systematisk uppmärksamhet. Geometri och teckning förekomma ej å denna klass. Dessa ämnen upptagas till behandling å andra klassen, å hvilken äfven historia och naturkunskap bedrifvas såsom särskilda ämnen vid sidan af öfriga, redan i första klassens kurs ingående.

Der så ske kunnat, ha kurserna i särskilda ämnen angifvits genom hänvisning till någon i folkskolorna redan allmännare begagnad och af Öfverstyrelsen

lämplig befunnen läro- eller läse-bok. Dock kunna äfven andra, af Öfverstyrelsen godkända läro- och läse-böcker i hvarje ämne begagnas, blott kurserna till omfattning och innehåll i hufvudsak motsvara de här fastställda.

Det för hvarje ämne här nedan angifna timantal må likaledes betraktas blott såsom en allmän norm, men ej vara ovilkorligt bindande, utan timfördelningen i hvarje skola rätta sig efter för handen varande omständigheter. Dock bör åt modersmålets läsning, såsom folkskolans grundläggande ämne, af hvars omsorgsfulla bedrivande undervisningens framgång i alla öfriga ämnen väsentligen beror, i hvarje händelse anslås minst 6 timmar i veckan å första och 4 timmar å andra klassen, hvilket timantal dock, efter omständigheterna och i mon af elevernas mer eller mindre bristfälliga förkunskaper, må, synnerligen under höstterminen, ökas ända till 10 å första och 6 å andra klassen.

undervisning

Normalkurser för folkskolorna.

Religion.

(6 timmar i veckan å hvardera klassen.)

I klassen.

Den bibliska historien efter en mindre lärobok, t. ex. „Barnabibel“. Luthers lilla katekes med ordförklaringar. Till såväl bibliska historien som katekesen memorering af passande bibelspråk och psalmverser.

Å någon timme i slutet af veckan genomgås och utlägges i enkelhet och korthet följande söndags evangelium, hvarvid barnen göras bekanta äfven med de utom skolans läseår fallande söndagarnas evangelier, isynnerhet de viktigare af dem. Kyrkoårets indelning och högtider.

1:sta årsafdelningen. Biblisk historie. Af läroboken genomgås ur såväl gamla som nya testamentet de berättelser, som för erhållande af ett historiskt sammanhang äro nödvändigast, äfvensom de, hvilka mest äro egnade att i barnsinnet väcka och nära den religiösa känslan. — Katekes. Luthers lilla katekes, förnämligast grundtexten.

2:dra årsafdelningen. Biblisk historie. Läroboken fullständigt. — Katekes. Luthers lilla katekes fullständigt.

II klassen.

Första klassens kurs i biblisk historie utvidgas, antingen efter en vidlyftigare lärobok, t. ex. „Skolbibel“, eller genom direkt läsning ur Bibeln, isynnerhet i Nya Testamentet. Parallelt härmed de allmännaste grunddragen af bibelkunskap. Såsom afslutning af bibliska historien: den kristna kyrkans stiftelse, enligt Apostlagerningarna, samt kort öfversigt af dess vidare öden, genom lärarens muntliga framställning eller enligt sammanträngd lärobok, t. ex. „Barnabibel“. Till Luthers lilla katekes de nödvändigaste af „förklaringarna“, enligt den å hvarje ort begagnade lärobok.

Vid genomgåendet af kyrkoårets söndagstexter behandlas äfven de af epistlarna, som dertill kunna befinnas egnade, hvarjemte af såväl evangelierna som epistlarna sådana memoreras, som företrädesvis tjena till komplettering och belysning af den genom bibliska historien och katekesen inhemtade religionskunskapen.

3:dje årsafdelningen. Biblisk och kyrkohistorie. Det väsentligaste af såväl den vidlyftigare kursen i biblisk historie, enligt ofvanstående anvisning, som af Apostlagerningarna. Dervid egnas en noggrannare uppmärksamhet åt Palestinas geografi och härmed sammanhängande omständigheter samt åt de gammaltestamentliga såväl borgerliga som kyrkliga bruket, högtiderna o. s. v. — Bibelkunskap. Bibelns indelning. — Katekes. De viktigaste af förklaringarna till 1 och 3 hufvudstycket.

4:de årsafdelningen. Biblisk och kyrkohistorie. Den vidlyftigare kursen i biblisk historie fullständigt. Apostlagerningarna fullständigare, hvarvid uppmärksamheten isynnerhet fästes vid lifvet och andan inom den första kristna församlingen. En kort fattad öfersigt af den kristna kyrkans öden, enligt ofvanstående anvisning. — Bibelkunskap. De viktigaste biografiska notiser om författarne till de bibliska böckerna samt korta antydningar om böckernas innehåll, såvidt detta kan ligga inom elevernas, af deras ålder betingade, fattningsförmåga. — Katekes. De viktigaste af förklaringarna till 2 samt 4 och 5 hufvudstycket.

Modersmålet.

A. Läsning.

(8 timmar i veckan på I, 5 timmar på II klassen.)

I klassen.

Innanläsning med syftmål: a) att uppläsningen är tydlig och fri från olater, b) att innehållet rätt uppfattas, c) att det rätt återges, och d) att uppläsningen småningom får sin logiska betoning. Jemte poesi, berättelser o. s. v. läsas — såvidt läseboken dertill erbjuder tillfälle — historiska, geografiska, naturhistoriska o. s. v. skildringar, såsom första grundläggning i motsvarande ämnen, i hvilket afseende särskild uppmärksamhet egnas åt fortlöpande skildringar ur fäderneslandets historie (se närmare: historie.) Af de poetiska styckena memoreras i främsta rummet sådana, som på samma gång afgifva text till sången (jmför: sång.) Den grammatikaliska undervisningen, hvarvid lärobok ej må begagnas, inskränker sig till uppmärksammande af sådana punkter i formläran, i hvilka skriftspråket mest afviker från det å hvarje ort allmänna talspråket. Genom satsanalys, som i regel må bedrivas blott å en eller två innanläsningstimmar i veckan, göras eleverna derjemte bekanta med de olika satsdelarne och ordklasserna.

1:sta årsafdelningen. Innanläsning. Utan att momenten c) och d) lemnas obeaktade, lägges hufvudvigten dock på ernäendet af en tydlig och felfri innanläsning samt en riktig uppfattning af det lästa. — Grammatikalisk undervisning. De mest framträdande, inom formlärans område liggande egenheterna i ortens talspråk jmföras med motsvarande former i läseboken. Särskiljning af subjekt, predikat och objekt, substantiv, verb och adjektiv. — Memorering af poesi.

2:dra årsafdelningen. Innanläsning. Större omsorg egnas äfven åt momenten c) och d) d. ä. ått ett riktigt återgifvande och en logisk betoning af det lästa, isynnerhet vid behandlingen af stycken, med hvilka eleverna redan å föregående afdelning gjort bekantskap. — Grammatikalisk undervisning. Gröfre dialektegenheter uppmärksammas fortfarande genom jmförelse med skriftspråket, och sådana regler ur formläran, som tjena dem till rättelse, inläras efter lärarens muntliga framställning. Särskiljning af de öfriga satsdelarne och ordklasserna. — Memorering af poesi.

II klassen.

Vid innanläsningen, och isynnerhet vid behandlingen af stycken, som förut äro för eleverna bekanta, ställas större fordringar derpå att uppläsningen är tanke-
 riktig och väl betonad samt återgifvandet korrekt och fullständigt. Jemte läse-
 boken läses, så vidt tid och omständigheter det medgifva, lämplig fosterländsk
 litteratur, såsom Fänrik Ståls sägner samt valda stycken ur Kalevala, Kanteletar
 och folksagorna. Särskild uppmärksamhet egnas åt fortlöpande skildringar ur
 fäderneslandets historie (se: historie). Vid den grammatikaliska undervisningen
 inläres, med eller utan tillhjälp af någon mindre lärobok, det viktigaste af form-
 läran, d. ä. de regler, som praktiskt äro mest nödvändiga för att utan svårare
 fel kunna skrifva modersmålet, hvarvid böjningsschemata, definitioner o. s. v. må
 endast i noggrant urval förekomma. Af satsläran inläres hufvudsakligen endast
 konjunktionernas och skiljetecknens riktiga begagnande. Satsanalys. Memorering
 af poesi.

3:dje årsafdelningen. Innanläsning, enligt ofvanstående anvisning.
 — Grammatikalisk undervisning. Behöfliga rättskrifningsregler in-
 läras jemnsides med de praktiska öfningarna i rättskrifning (se: skrifning).
 Fortsatt inlärande af det viktigare i formläran, hufvudsakligen genom jem-
 förelser och på praktisk väg. Satsanalys: särskiljning af samordnade samt
 öfver- och underordnade satser ävensom hufvudsagen af de sistnämnda;
 skiljetecknens begagnande. — Memorering ur Fänrik Ståls sägner m. m.

4:de årsafdelningen. Innanläsning, enligt ofvanstående anvisning
 och med särskildt syfte derjemte att införa i den fosterländska litteraturen.
 — Grammatikalisk undervisning. Sammanfattning af det viktigaste
 ur formläran i systematisk följd. Satslära och analys: konjunktionerna, de-
 ras tankeriktiga bruk; särskiljning af konjunktionala satser. — Memore-
 ring ur Fänrik Ståls sägner och folkdiktningen.

B. Skrifning.

(4 timmar i veckan å I, 2 timmar å II klassen.)

I klassen.

Stil- och rättskrifning.

1:sta årsafdelningen. Stilskrifning.

2:dra årsafdelningen. Fortsatta öfningar i stilskrifning. — Rättskrif-
 ning ur bok och ur minnet.

II klassen.

Fortsatta öfningar i stil- och rätt-skrifning efter behof. Skriftlig repro-
 duktion. Ämneskrifning, hufvudsakligast såsom hemarbete.

3:dje årsafdelningen. För uppnående af stadga och säkerhet i stil
 och ortografi fortsätts efter behof stil- och rätt-skrifningsöfningarna; de
 senare, som verkställas äfven efter diktamen, ställas i sammanhang med
 samma årsafdelnings grammatikaliska kurs (se: läsning). Skriftlig repro-
 duktion af lästa lättare stycken, först å klass, sedan äfven till hemarbete.
 Slutligen uppsättning af bref och enklare räkningar, i skolan och till hem-
 arbete.

4:de årsafdelningen. Fortsatta öfningar i rättskrifning, efter behof,
 och i skriftlig reproduktion. Uppsättning af enklare, i det praktiska livet
 vanligare förekommande skrivelser, mest såsom hemöfningar.

Geografi.

(2 timmar i veckan å I, 1 timme å II klassen.)

I klassen.

Utgående från hemorten, Finlands fysiska och politiska geografi i korthet. Öfversigt af verldsdelarne och hafven. Europas fysiska och politiska geografi. — Till omfattning motsvarande Erslev-Modeens mindre lärobok för folkskolor.

1:sta årsafdelningen. Hemorten. Kartorientering. — Finland: hufvud-
dragen af fysiska geografin; den administrativa och historiska indelningen;
länen, städerna och det viktigaste om dem. — Öfversigt af verldsdelarne och
hafven samt närmare kartorientering. — Europa: hafsvikar, öar m. m.; po-
litisk indelning; de skilda länderna och rikena, storlek, folkmängd, gränser,
hufvuddragen af fysiska geografin; hufvudindelningen, de förnämsta stä-
derna och det viktigaste om dem. — Till omfattning motsvarande den lägre
kursen i nämnda lärobok.

2:dra årsafdelningen. Till föregående kurs: Finlands och derefter
det öfriga Europas klimat, växtlighet, näringar, folkslag, religioner o. s. v.,
— motsvarande den högre kursen i samma lärobok.

II klassen.

Det aldra väsentligaste af de öfriga verldsdelarnes fysiska och politiska
geografi, i förutnämnda läroboks omfattning. Dertill, så vidt omständigheterna
medge, Finlands geografi litet utförligare än å föregående klass, t. ex. efter Mo-
deens lärobok och den geografiska delen af „Boken om Vårt Land“ (1:sta och
2:dra läsningen).

3:dje årsafdelningen. Fysisk och politisk öfversigt af Asien, Afrika,
Amerika och Australien.

4:de årsafdelningen. Repetition af föregående kurser, samt härtill,
om möjligt, Finlands geografi utförligare.

Historie.

A. Finlands Historie.

(Af läsetimmarna i modersmålet: 2 timmar i veckan å alla afdelningar.)

Fäderneslandets historie behandlas hufvudsakligen i sammanhang med
läsningen i modersmålet, medels genomgående i ordnad följd af bithörande skildrin-
gar ur läseboken, lämpligast „Boken om Vårt Land“ (3:dje—6:te läsningen). De
sålunda å klass behandlade läsestyckena gifvas äfven till hemläsning och fri (d. ä.
ej ordagrann) memorering. Dervid bestämmes valet af läsestycken å hvarje års-
afdelning 1:0 af respektive skildrings vikt för det historiska sammanhanget, och
2:0 af barnens utveckling och fattningsgåfva. Således genomgås först, å de lägre
afdelningarna, de skildringar som gifva de för hvarje tidehvarf viktigaste och mest
karaktäristiska dragen och som derjemte äro lättfattligast och mest tilltalande,
hvertill å de högre afdelningarna fogas sådana skildringar, som till det föregående
lägga kompletterande drag, för hvilkas uppfattning mera mogenhet erfordras.
Efterföljande antydning till urval ur „Boken om Vårt Land“ grundar sig på båda
förenämnda principer:

I klassen.

1:sta årsafdelningen. Om de hedniska Finnarnes gudar, Åkerbrukets begynnelse, Striden om Sampo, Wäinämöïnen sång; Finnarne under heden- domen, Första korståget till Finland, Biskop Henriks död, Matts Kurk och Birkkarlarne, Om den katolska läran, Om Wiborgs smäll, Om Gustaf Wasa; Biskop Mikael Agrikola, Om Karin Månsdotter, Om Johan Flemming, Fin- narne vid Demmin, Finnarne vid Würzburg, Slaget vid Lützen, Stora hun- gersnöden, Karl XII:s minne; Nyttans tide-hvarf, Konung Gustaf III:s död, Henrik Gabriel Porthan, Soldatgossen (1808 års krig), Åbo brand.

2:dra årsafdelningen. Föregående afdelnings kurs kompletteras med följande skildringar: Verldens skapelse (enligt Kalevala), Wäinämöïnen och Joukahainen, Ilmarinen smider Sampo, Ilmarinen vinner Pohjas mö; Om konung Erik den helige, Konung Erik och biskop Henrik, Tavastland krist- nas, Karelen kristnas, Kalmare union, Om Åbo domkyrka, Om Kristian Ty- rann; Om Luthers reformation, Hertig Johan af Finland, Klas Flemming och Klubbekriget, Om Sigfrid Forsius, Slaget vid Breitenfeld, Öfvergången af Lech, Grefvens tid och Åbo Akademi, Tolfte Karl och slaget vid Narva; Kajaneborg och Kivekkäät, Stora otredens tider; Nystads fred och frihets- tiden, Anjala förbundet, Om 1808 års krig, Freden i Fredrikshamn, Det åter- förenade Finland, Universitetets Jubelfest 1840.

II klassen.

Kursen fullständigas med ytterligare, kompletterande skildringar, hvar- efter slutligen, å 4:de årsafdelningen, tages en sammanhängande öfversigt af den historiska gången, antingen enligt en kortare lärobok vid sidan af läseboken, eller enligt lärarens muntliga framställning.

3:dje årsafdelningen. Om Kalevala och Elias Lönnrot, Jernets ur- sprung, Wäinämöïnen första Pohjolafärd, Sagan om Kullervo, Striden om ljuset; Om Svenskarne, Om biskop Thomas, Huru ödemarkerna bebyggdes, Om Nådendals kloster, Biskop Arvid Kurk; Konung Gustaf I:s styrelse, Her- tig Karl och Arvid Stålarne, Om konung Karl IX, Konung Karl XI:s tid, Vägen till Pultava, Slaget vid Storkyro; Arvid Horn, Konung Gustaf III, Frans Mikael Franzén, Fänrik Ståls sägner, Alexander I och Borgå landt- dag, Alexander II och Helsingfors landtdag.

4:de årsafdelningen. Eldens ursprung, Lemminkäinen äfventyr, Lem- minkäinen ofärd, Wäinämöïnen i Tuonela, Wäinämöïnen och Jesusbarnet; Om stenålderns folk, Om ryska rikets begynnelse, Om biskop Hemming, Biskop Magnus Tavast, De fyra stånden i Finland, Junker Thomas och Erik Fleming; Konung Erik och Finnarne, Pontus Delagardie, Om konung Gustaf Adolf, Drottning Kristina, Karl X och Arvid Wittenberg, Wiborgs fall, Ste- fan Löfvings äfventyr; Slaget vid Willmanstrand, Porrassalmi, Gustaf Mauritz Armfelt, Karl Johan Adlercreutz, Kejsar Nikolai och kriget, Om vårt lands grundlagar, Om samhället och styrelsen.

B. Allmän Historie.

(3 timmar i veckan å II klassen.)

II klassen.

Hufvudsakligen genom biografiska skildringar göras eleverna bekanta med verldshistoriens epokgörande personer och händelser. Med afsende å ämnets om- fång och tidens knapphet samt, å andra sidan, nödvändigheten att eleverna dock få en bild af det för hvarje tidehvarf mest egendomliga och en föreställning om hufvuddragen af mensklighetens utveckling ända till vår tid, är ett noggrant ur- val af det föreliggande stoffet här än mera af nöden. Till ledning vid detta urval meddelas nedanstående antydningar, uppgjorda enligt samma principer, som an- gifvits för fäderneslandets historie.

Genom lärarens muntliga framställning meddelas, isynnerhet å 4:de årsafdelningen, de nödvändiga öfversigter, som till ett sammanhängande helt förbinda de spridda skildringarna. Äfven kan i detta syfte en mindre lärobok begagnas, t. ex. Pallins eller Wallins. För de biografiska skildringarna må, med nödigt urval, t. ex. Grubes karaktersskildringar begagnas.

3:de årsafdelningen. Egypterna; Mederna och Perserna; Homeros och Trojanska kriget, de Olympiska spelen, de grekiska frihets-krigen och hjeltarne, Alkibiades och Sokrates; Alexander den store; Romulus och Remus, Brutus och republiken, diktatorn Cincinnatus och de fornromerska sederna, Pyrrhus, Fabricius och Italiens eröfring, Hannibal och Fabius, Graccherna, Julius Cæsar, Octavianus Augustus, Nero, Konstantin „den store“; Hunnerna och Attila; Muhamed och Araberna; Karl den store; Alfred den store; Gregorius VII, Henrik IV och påfveväldet; Gottfried af Bouillon, Richard Lejonhjerter och korstågen; Wilhelm Tell och Schweiziska edsförbundet; Johan Huss och kyrkomötet i Kostnitz; Universitetens uppkomst; Johan Gutenberg, Kristofer Columbus; Luther och reformationen, Karl V; Henrik IV af Frankrike och Hugenotterna; Trettioåriga kriget och dess hjeltar (delvis behandladt redan i fäderneslandets historie); Oliver Cromwell och revolutionen i England; Peter I och Rysslands framträdande; Franklin, Washington och Amerikanska frihetsstriden; Ludvig XV och XVI; Mirabeau, Robespierre, Napoleon Bonaparte; Garibaldi och Italiens enhet; Orientaliska krigen; Alexander II och lifegenskapens afskaffande i Ryssland; Lincoln och slafveriets afskaffande i Nordamerika; Watt, Fulton, Stefenson.

4:de årsafdelningen. Till de föregående, följande kompletterande skildringar: De Semitiska folken; Grekernas gudalära, Lykurgos och Solon samt deras lagstiftningar, Perikles, de stora skalderna och konstnärerna; Philip af Makedonien och Demosthenes; Coriolanus, patrierna, plebejerna och folktribunerna, Karthagos sista strid samt Scipionerna, Marius och Sulla samt republikens förfall, Arminius och Germanerna, Trajanus, Romerska rikets delning och fall; Vestgötherna och Alarik samt folkvandringen; feodalväsendet; Vikingarne och Ansgarius; Wilhelm Eröfraren; Henrik I och riddareväsendet; Städernas uppblomstrande, Hansaförbundet, Rudolf af Habsburg; Philip den sköne och påfveväldets förfall; Orleanska jungfrun och de engelsk-franska tronstriderna; Ferdinand och Isabella i Spanien samt Morernas fördrifvande; Osmanerna och Konstantinopels fall, vetenskapernas pånyttfödelse; Philip II och Nederländska frihetskriget, Jesuiterna och inquisitionen; Elisabet af England och Maria Stuart, William Shakespeare; Ludvig XIV och hans tidevarf; Fredrik II och Preussens framträdande; Maria Teresia, Josef II, Katarina II och „Upplysningstidevarvet“; Franska revolutionens förnämsta epoker; Metternich och reaktionen, 1830 års revolutioner, 1848 års revolutioner och andra kejsardömet; Bismarck och Tysklands enhet; Göthe, Schiller, Walter Scott; Ørsted, Morse; Jenner.

Räkning.

(4 timmar i veckan å I, 2 timmar å II klassen.)

I klassen.

Grundoperationerna med hela tal, i hufvudet och på taffa. Hufvudsakligen opereras med benämnda tal, genom enklare exempel ur sorträkning, regulade tri och intresseräkning, enligt praktisk godkänd metod och med ledning af t. ex. E. Bonsdorffs „Räkneöfningar“. Landets mått, mål och vigt inläras småningom.

1:sta årsafdelningen. Grundoperationerna med talserien 1—100. Motsvarande 1:sta och 2:dra häftet af „Räkneöfningar“.

2:dra årsafdelningen. Grundoperationerna med större täl. Motsvarande 3:de häftet af „Räkneöfningar“.

II klassen.

Grundoperationerna med vanliga och decimal-bråk. Sammanfattning af sorträknings-operationerna, fortsatta exempel ur regula de tri och intresseräkning samt slutlig öfversigt af hithörande operationer. Öfvervägande öfningar på tafla, med benämnda tal.

3:dje årsafdelningen. Vanliga bråk. Hufvud- och tafvel-räkning. Motsvarande 4:de häftet af „Räkneöfningar.“ Sammanfattning af sorträknings-operationerna.

4:de årsafdelningen. Decimalbråk. Förnämligast räkning på tafla. Motsvarande 5:te häftet af „Räkneöfningar.“ Slutlig öfversigt af regula de tri och intresseräknings-operationerna, enligt 6:te häftet.

Geometrisk formlära m. m.

(1 timme i veckan å II klassen.)

II klassen.

Med syftemål att skärpa elevernas iakttagelse- och slutlednings-förmåga samt att meddela de nödvändigaste på geometrin sig grundande praktiska kunskaper och färdigheter genomgås den egentliga formläran och elementerna i geometrin, jemte beräkningar af yta och rymd. Inlärandet sker hufvudsakligen genom problem, ur hvilka derefter de teoretiska satserna härledas. Såsom ledning följes t. ex. E. Bonsdorffs „Elementerna i geometrin.“

3:dje årsafdelningen. Geometrisk formlära, samt betraktande af linier och vinklar. Motsvarande första kursen af nämnda lärobok.

4:de årsafdelningen. Triangeln, månghörningen och cirkeln samt beräkning af deras ytinhåll. Grundbegreppen om kub, prisma, cylinder, kon och sfär, samt beräkning af deras yta och rymd. Motsvarande det hufvudsakliga af andra och en del af tredje kursen i nämnda lärobok.

Naturkunskap och dess tillämpning.

(1 timme i veckan å II klassen.)

II klassen.

Undervisningen i naturkunskap uti folkskolan afser: 1:o) att skärpa elevernas uppmärksamhet och iakttagelseförmåga; 2:o) att göra dem bekanta med det fysiska förloppet vid de vanligaste och märkligaste naturföreteelserna; 3:o) att genom skärskådande af isynnerhet eget lands anmärkningsvärdaste djur- och växtarter bibringa kännedom om djur- och växt-organismen; samt 4:o) att, såvidt omständigheterna det medge, meddela praktiska råd och anvisningar om husdjurens skötsel och behandling, jordbruksväxternas odling och skogshushållning. Indelningar och schemata må blott förekomma såsom slutliga sammanfattande öfversigter, i mon af behovet.

Vid behandlingen af hithörande skildringar ur läseboken å I klassen, å hvilken ämnet ej som sådant förekommer, bör såvidt möjligt äfven åskådningen tagas till hjälp genom uppvisande af naturliga föremål och preparater, genom fysiska experiment, o. s. v.

Efter denna förberedelse vidtager naturkunskap såsom särskildt läroämne å II klassen, med ledning helst af sådan lärobok, som till framställningssättet närmar sig läseboken och kan begagnas som sådan, t. ex. G. M. Celanders „Lärobok i Naturlära.“ I zoologi och botanik må begagnas t. ex. „Naturhistorisk atlas,“ sammanställd af A. J. Mela och J. A. Palmén.

3:dje årsafdelningen. Verldskunskap („matematisk geografi“); jordens daning och nuvarande utseende. Om vattnet och luften, deras egenskaper och tillstånd samt företeelser i dem. Motsvarande det hufvudsakliga af första afdelningen i nämnda lärobok. — Kortfattad zoologi, såvidt möjligt genom studium af naturliga exemplar och afbildningar samt med urval af ett fåtal anmärkningsvärdare arter och utförligare behandling af dem. Husdjurens skötsel och rätta behandling.

4:de årsafdelningen. Fysikens viktigaste lagar, såvidt möjligt förtydligade genom enklare experiment. — Kortfattad botanik med studium af naturliga exemplar, der förhållandena det möjliggöra, samt med särskild uppmärksamhet fästad vid odlingsväxterna. Skogarnes betydelse i klimatologiskt och ekonomiskt afseende framhållas, och der så ske kan, meddelas undervisning i samlande af trädför, i skogssådd och trädplantering samt möjligen äfven i ympning och okulering, i öfverensstämmelse med Öfverstyrelsens cirkulär N:ris 39 och 40 af den 21 Mars 1878.

Teckning.

(2 timmar i veckan å II klassen.)

II klassen.

Tecknings-undervisningens allmänna och formella mål är formsinnets, ögats och handens uppöfvande. Den art af teckning, som med afseende å förhållandena kan och bör i folkskolan hufvudsakligast öfvas, är linearteckning, hvars särskilda mål är att möjliggöra uppfattningen och utförandet af enklare byggnads- och möbel-ritningar. Frihandsteckning må dock äfven öfvas, företrädesvis med elever, som därför visa särskild lust och fallenhet.

Undervisningen i teckning bör ställas i sammanhang med den i geometrisk formlära, så att dels de geometriska satserna bilda förutsättning för teckningen, dels det praktiska utförandet häri tillgodogöres för geometri-undervisningen. Timmarne i båda dessa ämnen må därför, i mon af behofvet, kunna utbytas och sammanslås, dock att en större tid egnas åt den praktiska öfningen i teckning.

3:dje årsafdelningen. Linearteckning.

4:de årsafdelningen. Linearteckning, efter behof. Frihandsteckning, i mon af tid och tillfälle, hvarvid t. ex. S. A. Keinänens „Lätta öfningar i frihandsteckning“ kunna följas.

Sång.

(2 timmar i veckan å hvardera klassen.)

Sångundervisningen i folkskolan har hufvudsakligen till syftemål en ren och själfull enstämmig sång. Den största uppmärksamhet må egnas åt sångens text samt endast sådana sånger väljas, som genom sitt religiösa, fosterländska och poetiska samt för barnen lätt fattliga och tilltalande innehåll samt en här- emot svarande form verkligen lämpa sig härtill. Texten bör alltid före melodins inöfvande vara sorgfälligt och fullständigt genomgången samt af barnen uppfattad. En del psalmverser och sånger memoreras (jmför: läsning). För eleverna redan bekanta sånger må undantagsvis äfven inöfvas två- eller tre-stämmigt, der sinnet för harmoni är mera utveckladt och röstressurserna det medgifva.

Gymnastik.

(3 timmar i veckan å hvardera klassen.)

Med afseende å gymnastikens stora betydelse för den kroppsliga uppfostran och såsom ett utmärkt disciplinärt bildningsmedel, samt med afseende å den särskilda vigt för gosselever detta ämne numera erhållit genom allmänna värnepligtens införande, vill Öfverstyrelsen fästa direktions och lärares uppmärksamhet på nödvändigheten att gymnastiken mera än hittills beaktas i folkskolorna, att tjenligt rum och behöfliga redskap anskaffas m. m. Då årstiden och väderleken sådant medgifva, må ordnade lekar och öfningar i det fria å gymnastiktimmarna företagas.

Handarbeten.

(5 timmar i veckan å hvardera klassen.)

Ögats, iakttagelseförmågans och smakens utbildning samt handens uppöfvande att fritt bruka verktyget är att anses såsom handarbetsundervisningens hufvudändamål i folkskolan, hvarigenom således närmast en allmän handfärdighet, men icke någon särskild yrkesskicklighet åsyftas. Med detta handarbetets uppfostrande syftemål i sigte, hvilket innebär, att arbetet bör på samma gång vara en tankeverksamhet och icke må mekaniskt bedrivas, ordnas undervisningen och öfningarna efter elevernas olika anlag och framsteg. Och skall för öfrigt Öfverstyrelsen framdeles i särskildt cirkulär angifva vissa bestämmingar rörande några bithörande omständigheter.

Instruktion för folkskoleinspektorerne på landet, af Öfverstyrelsen för skolväsendet, den 1 Juni 1885.

§ 1.

Folkskoleinspektorns uppgift är att å statens vägnar tillse, det folkskolorna, i öfverensstämmelse med de för dem gällande öfverhetliga föreskrifter, genom undervisning och öfning bidra till det uppväxande släktets uppfostran till dugliga medborgare.

§ 2.

Folkskoleinspektör bör åtminstone en gång under hvarje läseår verkställa en fullständig inspektion af hvarje till hans distrikt hörande folkskola. Han har dervid att rikta sin uppmärksamhet på följande omständigheter:

a) i hvilket skick skolrummen och lärarens kvarter samt öfverhufvud skolans byggnader äro;

b) huru beskaffade och i hvilket skick skolans möbel och undervisningsmaterial äro och i hvilken mån de motsvara sitt ändamål;

c) i hvilket skick skolans bibliotek och samlingar befinna sig;

d) huruvida skolans dagböcker, matriklar o. s. v. äro lämpligen anordnade och ordentligen förda samt huruvida de från skolöfverstyrelsen sända cirku-lären finnas fullständiga och på tjenligt sätt förvarade;

e) huruvida ordning och snygghet herskar i och omkring skolan;

f) huru och med hvilken framgång undervisningen i folkskolans föreskrifna ämnen bedrifves, särskildt med hänsyn till själs- och kroppskrafternas och för-mögenheternas utveckling och karakterens utbildning;

g) hurudant det sedliga tillståndet i skolan, elevernas uppförande i och utom skolan o. s. v. varit.

h) huruvida internatet, der sådant finnes, står under noggrann uppsigt och vård samt motsvarar äfven sitt pedagogiska ändamål;

i) huru läraren (lärarinnan) sig i sin tjenstgöring och sitt yttre lif förhållit;

j) huruvida alla läraren (lärarinnan) tillkommande förmoner ordentligen utgifvas och huru skolans underhållare i öfriga delar uppfylla de af dem vid stats-understödet beviljande åtagna förbindelser.

Vid skeende inspektion bör inspektör för den skull ej mindre åhöra un-dervisningen och låta anställa förhör eller uppvisning i folkskolans särskilda under-

visnings- och öfningsämnen, än ock granska skolans byggnader, deribland äfven uthus och latriner, äfvensom möbel, undervisningsmaterial, bibliotek o. s. v. Han bör vidare rörande skolans och lärarepersonalens angelägenheter öfverlägga såväl med läraren och lärarinnan enskildt samt meddela dem behöfiga anvisningar och råd, som med skoldirektionen, af hvilken åtminstone de i närheten af skolan boende medlemmarne böra till inspektionen kallas och få del af de anmärkningar, till hvilka inspektor finner anledning förekomma.

I händelse af behof bör han slutligen låta för sig uppvisa de resolutioner, genom hvilka skolan, om densamma åtnjuter statsunderstöd, fått sig detta tillerkändt, äfvensom öfriga handlingar, som röra skolans grundläggande och de för dess verksamhet gällande vilkor.

§ 3.

Utom denna åtminstone en gång årligen skeende inspektion af hvarje till distriktet hörande skola, bör inspektor, så ofta omständigheterna sådant påkalla och tillåta, inspektera särskildt dem af skolorna, som för första gången eller nyligen öppnats, eller vid hvilka nya lärare antagits, eller hvilkas skick inspektor eljes funnit vara sådant, att de erfordra ett noggrannare öfvervakande. Der skolan eller läraren är ny, är det särskildt af vigt att inspektor, så vidt möjligt, besöker skolan vid läsårets början eller vid skeende lärareombyte för att genast bistå vederbörande med behöfiga anvisningar och råd.

Den enligt § 12 mom. 2 af folkskoleförordningen inspektor åliggande skyldighet att öfvervara och anordna årsexamina vid folkskolorna må årligen i tur tillämpas med ett så stort antal folkskolor, som omständigheterna medgifva.

§ 4.

Inspektor bör äfven ega uppmärksamhet åt den i § 124 af folkskoleförordningen föreskrifna barnskolan, företrädesvis i den riktning Öfverstyrelsens cirkulär N:o 67, af den 3 Mars 1881 närmare angifver, så att nämnda barnskola blir i regel vid alla folkskolor en förberedande afdelning för de elever, som ämna sig till folkskolan. Barnskolans inspektion kan ega rum dels i sammanhang med öfvervarandet af årsexamina, dels och hufvudsakligen om hösten, i sammanhang med inspektionen af nyinrättade eller med nya lärare försedda folkskolor.

§ 5.

Under de i föregående § omförmälda resor kan inspektor äfven lämpligast vid de af honom då besökta folkskolorna verkställa den pröfning och stadfästelse af arbets- och undervisningsordning samt lärokurser och böcker för det följande läsåret, som honom jemlikt § 12 mom. 5 af folkskoleförordningen åligger.

§ 6.

Omedelbart efter hvarje inspektion bör inspektor till Öfverstyrelsen insända en kortfattad öfersigtlig berättelse, med uppgift öfver alla de skolor, han dervid inspekterat, samt det anmärkningsvärdaste, han dervid iakttagit om skolornas allmänna tillstånd. Framställning af inspektor, som åsyftar någon särskild åtgärd från Öfverstyrelsens sida i speciela fall, affattas skildt för sig.

§ 7.

Der elevernas antal i någon skola är påfallande litet, eger inspektor noggrant undersöka orsakerna härtill samt, för den händelse detta antal nedgått till 15 eller derunder, härom anmäla hos Öfverstyrelsen och derjemte inberätta om alla på saken verkande omständigheter, på det Öfverstyrelsen må blifva i tillfälle att ingå i den i § 118 af folkskoleförordningen, sådan denna § numera lyder enligt Kejsrerliga kungörelsen af den 29 September 1880, föreskrifna pröfning (se Öfverstyrelsens cirkulär N:o 69 af den 2 Augusti 1881).

§ 8.

Folkskoleinspektor bör tillse att lärare och lärarinna vid folkskolan äro så kvalificerade som § 129 af folkskoleförordningen föreskrifver, sådan denna § numera lyder enligt Kejsrerliga kungörelsen af den 29 September 1880 (se Öfverstyrelsens cirkulär N:o 69 af den 2 Augusti 1881), äfvensom i öfrigt vaka öfver lärares anställande m. m. på sätt §§ 130—133 samt § 12 momenten 3 och 4 af folkskoleförordningen föreskrifva.

Innan det i § 131 af folkskoleförordningen föreskrifna stadfästelsebref af inspektor utlemnas, bör till honom af den lärare eller lärarinna saken angår ingifvas såväl karta sigillata afgift som intyg från länets ränteri öfver erlagd krigsmanshusavgift, hvilka båda afgifter numera utgå till det belopp Kejsrerliga kungörelsen af den 20 Januari 1881 stadgar (se Öfverstyrelsens ofvan nämnda cirkulär). Förteckning öfver under året sålunda utfärdade stadfästelsebref och de för dem debiterade samt erlagda afgifter bör, enligt härför i Öfverstyrelsens cirkulär N:o 78 af den 18 September 1883 fastställt formulär, inom Februari månad påföljande år till Öfverstyrelsen insändas, och varder förty den i detta afseende direktionerna hittills, jemlikt sistnämnda samt andra cirkulär, åliggande skyldighet härmed upphäfd.

§ 9.

Då lärare och lärarinna vid folkskola endast kan efter inspektors pröfning anställas samt jemväl tjenstledighet åt dem utöfver fjorton dagar endast af inspektor beviljas, har Öfverstyrelsen härmed velat hafva inspektor anmodadt att genast efter erhållen kännedom om lärareombyte, derom anmäla hos Öfverinspektorn för folkskolorna, hvilken anmälan lämpligast sker genom brevkort. Den genom särskilda cirkulär direktionerna ålagda skyldighet att terminligen hos nämnde Öfverinspektor anmäla om datum för skolans öppnande, relevantalet samt lärarepersonalen varder i sammanhang härmed sålunda förändrad, att dessa anmälningar framdeles ställas till vederbörande distriktsinspektor, och endast ega rum vid höstterminens början.

§ 10.

Med afseende å de af särskilda folkskollärare och lärarinnor tidtals anordnade kurser för bildande af lärare och lärarinnor för lägre folkskolor, fästes inspektors uppmärksamhet vid Öfverstyrelsens cirkulär N:o 54 af den 31 Oktober 1879. Den deri föreskrifna pröfning i inspektors närvaro med dem, som genomgått fullständig kurs, bör, såvidt möjligt, försiggå vid tillfällen, då inspektor eljes besöker skolan, så att särskild resa för detta ändamål ej blir af nöden.

§ 11.

Till det i folkskoleförordningens § 12 mom. 7 föreskrifna årsmöte eger inspektor på en gång sammankalla lärarepersonalen antingen från hela distriktet eller från någon bestämd mindre del deraf. Önskligt är att dessa årsmöten så ordnas, att de utgöra verkliga faktorer i lärarebildningen samt därför, jemte öfverläggningar med ämnen företrädesvis från undervisningens, disciplinens och den allmänna skolhållningens praktiska gebit eller rörande lärarepersonalens vilkor och förhållanden, äfven omfatta öfningar, förevisningar och utställningar samt kritik. Derjemte må inspektor begagna dessa tillfällen till att meddela de anmärkningar, upplysningar och råd, hvilka han anser skolornas allmänna tillstånd inom sitt distrikt påkalla. I öfverensstämmelse med denna distriktsmötenas karakter må, på sätt folkskoleförordningen jemväl uttryckligen föreskrifver, endast folkskollärare och lärarinnor, men deremot ej andra personer, i dem deltaga.

§ 12.

Angående folkskolornas årsberättelser hänvisas till de bestämmingar rörande de samma, som finnas i folkskoleförordningens § 12, mom. 6 och § 16 mom. 8 äfvensom Öfverstyrelsens cirkulär N:o 73 af den 11 Maj 1882 och de närmare anvisningar, som ingå i de af Öfverstyrelsen för ändamålet upprättade blanketter. Den i förstnämnda paragraf och moment af folkskoleförordningen anbefalda statistiska sammanställning bör för öfversigtighetens skull omfatta hela länet, utan afseende derpå, om någon mindre del af länet blifvit öfverförd till annat inspektionsdistrikt; och åligger det därför hvarje inspektor att, sedan berättelserna inkommit och af honom godkänts samt han å dem tecknat sina anmärkningar och förslag, sända berättelserna från de till hans distrikt hörande folkskolor, som ligga inom ett annat län, till folkskoleinspektorn för detta län för att af denne vid den statistiska sammanställningen användas och derefter till Öfverstyrelsen insändas.

Blanketterna till årsberättelsen utdelas af inspektor under inspektionsresorna, då jemväl de för deras begagnande nödvändiga anvisningar af honom meddelas.

§ 13.

Rörande inspektors förmedling vid utdelningen af särskilda för folkskolorna anslagna medel, såsom de Furuhjelska donationsmedlen, skola närmare bestämmingar för hvarje särskildt fall framdeles af Öfverstyrelsen meddelas.

Rättelser:

Sid. 13 rad. 23	står: 36 lärare och 45 lärarinnor	läses: 38 lärare och 48 lärarinnor
" " " 24	" 12 lärare och 15 lärarinnor	" 10 lärare och 12 lärarinnor
" 41 " 5	" 25 September 1880	" 29 September 1880
" 15 " 15	" 20 Januari 1880	" 20 Januari 1881